

PERŽVALGA.

— Cenzuruotieji laikraščiai praneša apie stovį lietuviškos spaudos. Ikišiolei iš visų padavusių prašymus leisti uždėti laikraščius tegavo pavelijimą tikrai šie: Petras Vileišis uždėti Vilniuje kasdienraštį „Vilniaus Žinios“, Antanas Smilgus Petrapilėje sanvaitinį iliustruotą laikraštį „Lietuviškas Laikraštis“ po redakcija S. Baltromaičio ir (kaip rašo „Žvaigždė“) Petrapilės kunigai bene gausę pavelijimą išleisti klėrikališką laikraštį „Šaltinis“, kurio išleistojum busęs kun. Prapolianis, o redaktorium kun. Dambrauckas. Vėliaus mes gavom privatišką žinią, kad P. Vileišis savo laikraštį pradėjęs išleidinėti tikrai nuo Naujų Metų. Kaštuosęs 6 rublius. Kaslink „Lietuviško Laikraščio“, tai jo pirmas numeris turėjęs išeiti jau apie 28 spalnio. — Vėl rašo kad Varšavos lietuvių ratelis ketina tęsiai teipgi įkurti lietuvišką laikraštį, ir jau esą padavę valdžiai dėlei to prašymą.

— Rygoje inžinierius Maciejauskis įkurė savo knygų krautuvę ir partraukė į ją iš užrubežinių spaustuvių visokios įtalpos raštų. Jie pirmiaus pėreis per cenzurą, ir tada „netrefnuosius“ raštus cenzura leis pardavinėti, o kitusgi grąžis siuntėjui. Kokie raštai bus cenzūros perleisti, netrukus patirsime.

— P. Vileišis įsitaisė Vilniuje knygų krautuvę (kur paskiaus mena įkurti ir knygyną) ir tenpat rengia didelę knygų bei busimo savo laikraščio spaustuovę.

— Garngasis Vilniaus spaustuvininkas Zavadzkiš jau perspaudino kokią ten lietuvišką knygutę „apie nekaltą prasidėjimą, etc.“

— Iš Tilžės perėjo per maskoliškąjį rubežių ir per cenzurą apie 45 pudus visokios

(—cenzuruotos) literatūros.

— Privatiškai mums praneša ištikimą ypata, jog mobilizacija (—ėmimas vaikinų į karę) jau yra daroma Suvalkų gubernijoje ir Zarasų paviete Kauno gub.

— Rusiški laikraščiai rašo, kad ministerijoje esąs pakeltas klausimas įvesti į lietuviškas pradines mokykles lietuviškas knygas vietoj spaudintų lietuviškų graždanka. Kadangi dabar tokių knygų visai minėtose mokyklėse nieks nevartojo, tai negalima žinoti apie kokias knygas ten ir šnekama.

— „Kraj“ rašo, jog Petrapilės katalikiškų bažnyčių metropolitās, Šembek, prisakęs visiems kunigams po mišių atkalbėti maldas dėlei „pasekmingo užbaigimo karės“ (t. y. kad Dievas duotų ruskiams klotę greičiau išpiauti nieko Dievui neprasikaltusius japonus). Na, o kažį popiežius katriems velija pasivedimo, juk katalikų yra gana dikčiai ir Japonijoje...

— Paskutiniam laike tapę sužinota, jog daugelis lietuvių —kareivių pateko japonų nelaisvėn, kurie tapo visi nuvaryti Japonijon. Ten jie labai nuobodaują ir prašo, kad jiems geri tautiečiai prisiųstų iš užrubežių laikraščių bei šėip jau pasiskaitymui knygų. Jų adresas yra šioks: Mr. Pronevičia, Matsujama, Unshudji, Japan.

— „Lietuva“ rašo, jog Chicagos lietuviai sudėjo lietuviams nelaisviamis \$15,75, už kuriuos pinigūs nupirko jiems knygų ir armoniką, ką viską ir pasiuntė Japonijon. — Gražus tai darbas atminti savo tautiečius. Ypač reikėtų nelaisviamis suteikti socialškų raštų, kurie atidarytų jiems akis ir parodytų tirką neprietelį.

— Paskutinė sanvaitė Amerikoje atsižymėjo keletu didelėlių nelaimių. Teip, pabaigoje spalnio Trinidad'e, Col., eks

pliozija užgriovė kasyklėse 49 anglekasiūs; 2 dieną lapkričio netoli Salem, N.C., plyšo didelis vandens rezervuaras, kur milijonai gallionų paskandino 17 žmonių, o tą pačią dieną Naticok'e, Pa., 10 žmonių įpuolė su lopšiu į šaftą gilumo netoli 2000 pėdų, kur, suprantama, sutraškėjo jų ir kaulai. — Baisūs darbininkų gyvenimas Amerikoje!...

Isz Lietuvos.

Sūnskai, Senapilės pav. Suvalkų gub.

Čia yra bažnyčia, keletas lietuviškų krautuvėlių, randa va degtinės pardavinėčia, keletas stubelkų ir... viskas. Žmonelės — menkai apsišvietę, ir retai kur rasi skaitantį lietuvišką knygą bei laikraštį. Jaunoja karta palinkus vien prie girtuokliavimo ir peštynių, dėlto ir pagarsėjus visoj apygardoj savo „smarkiais vyrais“. Neseniai čia ant gryžkelių ir takelių buvo išmėtyti raudoni atsišaukimai „Karė“. Žmonelės radę juos, tuli nežinodami kas tai yra, neėmė, bet buvo daug ir tokių kurie, radę „raudoną popierą“, aiškino, jog tai reiškia „kraują“ ir, turbut, girdi, čia rašo apie „vainą“. Kiti vėla kalbėjo, jog „ciecorius“ druką leido, tai gal apie tai rašyta. Tuli paskaitę pirmas eilutes ir radę paminėta „karė“, aiškino, jog tai mus „vaiskas“ japonus karia, ir džiaugdamiesi, nešinosi staityt mokytiesiems. Kada gavo išaiškinimą apie „karę“, tai gyre popierėles ir mėtytojus, jog tiesą rašo. „Girdėjome — šnekėjo — andai skaitant maskolišką gazieta, tai sakė kad mus ciecorius sumuš japoną, o čia, vyrutį, visai kiteip“. Daugumas ašaras lieja, jog sunų ar vyrų (tarnaujantį) išvarė į Mandžuriją. Rods „zapasnus“ da neima, bet daugumas bėga Ame-

rikon bei Anglijon. Kurie neturi ant kelio, pasakoja, jog atėjus jų imt nepasiduos „gyvi“; nes, girdi, vis-tiek reiks mirt, tai kam da ten važiuot ant lauko put; čia, girdi, vis bus nors kam pakavot! Ir tiesa: mus „smarkūs vyrai“ teip ant to narsūs, jog nė nėra dyvų kad čia „Mandžuriją“ padarytų. — Vasara buvo trumpa ir šiame laike (20 rugsėjo) jau prasideda šalnos, o vasarojus daugel vietose tebėra ant laukų; nes prie žemumų dar suvis nepribrendo. Šėip jau nors žmonelės bėdavoja „sunkiais“ metais, tačiau užauglius nėra visai peiktinas.

B. Pseudonimas.

Rokiškiai, Kauno gub.

Kas nežino, kaip Lietuvoje yra galingas grapas Przedzieckis? Bet pervis daugiausia jis turi dvarų Kauno gubernijoje ir net Kurše (Kurliandijoje). Jo svarbiausi sėdėne yra Rokiškiuose. Bet ne tame yra dalykas. Dalykas yra tame, kad jis šįmet šiose apielinkėse labai daug žmonių paleido elgėtomis. Mat čia daug kaimuose yra ukių, priklausančių, nežinia dar nuo kokių laikų, minėtam grapui. Tose ukėse sėdėjo lietuviai-ukininkai — tai kaip randauninkai, tai šėip jau kokiais keliais gavę sau iš tų žemių pragyvenimą. Štai šįmet grapas Przedzieckis umai įnyko tuos žmonelės iš ukių mėtyti laukan, o jų žemę užkapčiavojo ir atskyrė nuo žemės kaimiečių. Žmonės kalba, kad grapas dėlto išvaręs nuo savo žemių gyventojus, kad bijąs idant anie tos žemės, kaipo ilgai ant jos užigyvenę, neprisavintų; nes čia gandas, jog valdžia paskyrusi revizijos komisiją, kuri perkratysianti Lietuvoje žmonių su ponais agrariškus prietikius. Kaip ten yra iš tikro, nežinia. Bet kad daugelis žmonių tapo įstumti į vargą, tai faktas. Tuli teip įniršo ant grapo, kad

grumoja jam baisiai atkeršyti. Ištikrųjų žmonių nusiminimas gali juos ir prie ko pikto pastumėti.

Ex-populi.

Vilnius.

(Iš kalėjimo). Trynimos tarpe politikų kalinių ir kalėjimo užveidų nepasiliauja dar. Bet pirmiausia, negu aprašyti šitie susidurimai, reikia biskį pakalbėti apie patį šitą kalėjimą. Vilniaus gubernijaiškasis kalėjimas bus (sakome „bus“, nes jis dar tebesibudavoja ir ikišiol da tik gatava viena pusė, kur ir pervežė mus visus iš Antokolio kalėjimo) vienas iš didžiausių kalėjimų Rusijoje. Jame tilps iki 2000 žmonių. Gauna primint, jog bus 74 prižiūrėtojai ir 4 pagalbininkai viršininko. Vyriausybė nežinia kodėl pasiskubė pervesti mus ir keletą kriminalistų į tą pusiau-gatavą pusę: sienos drėgnos, pirties nėra, virtuvės neužbaigtos, o ant kiemo stovi tokia pašūrė, kur kabo katilas ir verda visiems kaliniams putra. Antokolio gi kalėjime išduodavo maistui pinigus. Kaip ten buvo teip, bet mes užsteliuodavom maisto produktus ir virdavomės patys. Čia gi visi sėdi pavieniai. Virti žėdnam skirtai niekaip nėra galima pagaliaus nėra nė pečių (čia garu sildo). Vyriausybė liovėsi dalinti maistpinigus, o jų vieton, pradėjo išdalinėti duoną ir verdamą visiems areštantams sriubą — tikras jovėlas, kurio nė gerokai išilkus negali imti į burną. Mes imti tą sriubą atsiskakm. Pribuvo gubernatorius ir prizadėjo politiškiems įtaisyti atskirą katilą, idant jie galėtų išsivirti maistą skyrium. Praeina 2 mėnesiai, o apie atskirą katilą — nė kukšt. Tada mes vėl atsiskakom imti sriubą. Atėjo kalėjimo viršininkas ir pažadėjo per keletą dienų katilą įtaisyti. Kas bus toliau — matysim. Smulkių priekabių iš pusės administracijos

nėra galo. Teip, viršininkas išskaitė kokioj ten senoje instrukcijoje padavadijimą, kad kalėjime lempos turi degti nakties laike pilna šviesa. Koks miegas prie augštai išsuktos lempos, lengviai suprasi. Daugelis netveria ir gesina arba pamazina ugnę. Bet miegot vis negalima: prižiūrėtojas atidarė duris, uždegė lempą, iškelia liepsną, ir jau prie to tiek jis pridaro bildesio kamerūj, kad niekaip nebeužmigs. Paskutiniu laiku už gesinimą lempų arba pamazinimą ugnės, pradėjo nebeleistiprasivaikščioti, ir tuomi, žinoma, iškelia vėl naujus piktumus, barnes... Ryto šešiose jau kelėsi. Apsirengimas prasideda 6 ryto, ir žėdnam pri-seina iššluot savo vienuolinę, išpilt „parašką“ ir tt. Prižiūrėtojai apsieina labai griosdavotai, koliojasi biauriais žodžiais ir dažnai grožoja šovimu. Viršininkas juos įkiršina tyčia priešai mus, užkraudamas už visokias smulkmenas bausmes. Pasivaikščioti teduoda pusvalandį. Pasimatyt saviškius prileidžia sykį sanvaitėje. Žingsnis po žingsnio atima nuo mūsų vieną „liuosybę“ po kitos ir begalo spaudžia. Kova, dėlėi išsiskirtymo po vienuolines, labai apsunkinta, kuri tačiaus yra vedama, nors neabelnai. Mes suprantame, kad dar ne laikas pradėti abelną kovą, teip kaip vyriausybė yra gatava ant visko — nesusilaikytų net nuo šavimo. Kaip ten nebuk, bet mūsų dabartinė gyvė yra per daug karti. Daugeliui prisieina tiesiog baidauti. Pašalpos, gaunamos iš miesto, visiškai neištenka. Ir nėra nė dyvo: Vilniuje tiek kalinių, kad turtingiausias „Raudonasis Kryžius“ nieko neveiktų. Kurie dar gauna šį-tą nuo giminių, tai dar nieko, bet didžiuma, susidedanti iš vargdienių-proletarijų, minta silke, agurku ir duona. Tai ir viskas. Prie tokios aštrios

tvarkos, pavieniais užrakinimo, suokabių su prižiūrėtojais ir menko maisto sveikata sunykta baisiai greit. Doktorų naujame kalėjime teipgi nėra. Ateina čia daktaras iš kitur, labai retai, bet ligoniams maisto ne užrašo, nes nėra čia kur jis pasteliuoti. — Ištikro, vertėtų užrubežinėms „kankintinių kamos“ pamislyti apie pašalpą ir Vilniaus kaliniams; juoties, kad jie visi priklauso prie įvairiausių linksmių, ir žėdna partija ir kuopa turi čia žymų skaitlių savo reprezentantų. — Vidury rugpiučio atvežė čia Botviniką, areštavotąjį 24 gruodžio 1902 m. Kaune. Jo byla ėjo 19 mėnesių administratyvišku budu ir jau 9 mėn. gulėjo policijos departamente, iki neišėjo 7 liepos nauji įstatai apie perkartinėjimą politikų bylų paprastu teismų budu. Potam, policija, be jokio svyravimo, sugražind jo bylą į zandarų rankas, ir ji dabar bus perkartyta teisminiu budu. „Poslied Izv.“

Isz spaudos.

Ilandos bei Yldeginio pasargos.

Ilanda, ar tu matei, kad „Dirvoje“ Nr. 3 patilpo pradžia apysakos be jokio antgalvio ir be autoriaus vardo. „Katalikas“ gi (Nr. 38) išto net gražiai pasijuokia, sakydamas: „Nusistebėjom, bet kritikuoti jokių budu negalim, nes manom, juog gal dabar išėjo tokia „mada“, kad visos knygos bus spauzdinamos be „antgalvių“.

„Žvaigždės“ 36-tam numerij, — toliaus rašo „Kat.“, — surandam naujų knygų surašza, tarp kurių pažymėta ir „Dirva-žinynas numer. 3 cziaszio meto. Tuomtarpu apturėjom „Dirvą“, bet ne „D.-žinyną“. Tų visų nesupratimų jokių budu negalima sau išaiszkjti“.

— Kodėl? — aš klausiu „K-ko“ ir atsakau: Žmonės,

be principų, be šviesių, pastovių pažvalgų, visados mokatik pliauskj, lyg Paryžiaus stangretas, lyg Paryžaitė, lyg „Brooklyno kriaučiai“...

— Lyg patrijotai, — pridėti reikia. Štai „L-va“ Nr. 38 rašo, kad tuli „nepašaukti patrijotai“ užsimanę paverzti lenkų pastatytą Kaščiūškos paminklą, nes girdi Kaščiūška buvęs lietuvis, tai „ką lenkai galj turėti bendro dalykuose pastatymo jam paminklo?“

— Ar papaiko!... Bet kur čia aš skaičiau raginimą protestuoti prieš lenkus už Kaščiūšką? Tikrai ne! tsimenu; reik peržiūrėt laikraščius. Ak nieks ant svieta neapsireiškia teip staigiai, netikėtai, be prirengimo. Tai jau toks gamtos įstatymas. Ir šitas „patrijotų išsišokimas“ turėjo buti prirengtas. Tu, Yldegin, peržiurėk „L-va“, o aš „Vienybę“, nes aš noriu rasti daugiau klaidų ne klėrikalų laikraščiuose; klėrikalai jau man nusibodo...

— Kas čia tau davė, — nera! Reik žiurėt „Ž-dę“... Ne, ir toje nėra.

— Na, argi „Katalikas“, — kurs pasijuokia iš „Dirvos“ ir „Ž-dės“ literatiškos anarkijos, — skelbtų anarkiją proto ir etikos?

— Neabejok, tik skaityk: „— Lenkai ant atidengimo Kasciuszkos paminklo užpraszo ir lietuvių. Butų labai dailu, kad lietuviai, kaipo paniekinti eitų da ant didesnių paniekų save išsistatyti. Lai lietuviai per angliškus laikraščius apie lenkų biaurius darbus protestuoja, tuokart jie polanderių pravardžiavimų neturės“ („Kat.“ N. 36). Čia da ne teip aišku; todėl N. 37 „Kat.“ paaiškina („patemijimuose“): „ne vienam isz tarpo mūsų szirdis sopa, žiurint į pagarbas ir paminklus Kosciuszkos, Mickevieziaus ir kitų“. — Tai ar dyvai, kad tie „K-ko“ „grandųs verksmai“

suminkštino patrijotpalai-kiams širdis teip, kad jie lyg pašėlę nubėgo pas advokatą pasiklausti, ar ne galima būtų suardyt lenkams apeigas atidengimo paminklo? Ir reikia suprasti, koks jų buvo nuliudimas, kada advokatas pasakė, kad pervėlai jie tą darą!

— Vienok ta komedija, rodos, ne nuo „K-ko“ paeina; nes šits sako, kad lenkai užprašo ir lietuvių, o protestuojantieji skundėsi advokatui, kad lenkai, esą, lietuvių nepaminėja.

— Ar šiaip ar teip, o visgi tai darbas gerų katalikų-patrijotų. Juk pasigyrė reprezentuoją 9 lietuviškas parapijas ir 30 tukstančių žmonių, taigi visus Amerikos lietuvius. Tai mat koki geri: net ir laisvamčius ir kitokius lietuvius, neprigulinčius prie parapijų, padarė gerais lietuviškas-parapijonais!

— Ir tai gerai. Bent-gi už išsišokimą parapijinių patrijotų nereiks raudonuoti iš gėdos (kaip „L-va“ spėja) neprigulintiems prie parapijų lietuviams, apie kuriuos svetimtaučiai juk negali nežinot.

— O, jūs garbingi „patrijotai, ponai Iskarijotai!“...

Belgijos karaliaus duktė Ljudvika Koburska „su savo mylimu, poruczniku Keglevycziū, besimylėdamu, užtraukė paskolą po visus krasztus ant sumos 1,200,000 dol.“, už ką tėvas-karalius ją „uždarė į bepročių namus“. Bet ji „visiškai buvo sveika“, — tvirtina „K-kas“ N. 37 ir toliau rašo: „liekoriai jai dėl sumenkusios *isz rupesczių* sveikatos pavelijo nusiduoti į Elster maudynes, Saksonijoje. Čia ją teip-gi drucziai saugojo, bet porucznikas *stebuklingu* (ogi kaip!) budu dasigavo prie maudyklių namo ir niekam nežinant ją paliuosavo. Abudu mylimu nakties laike sėdo į automobilių ir kažikur dingo.

Dieve jiems padėkie. — Kodėl „Katalikas“ teip nesimeldžia už rusų carų ir carukų, kaipo „visiškai sveikų bepročių“, darbus? *Tai mat.*

KARĖ

Maskolijos su Japonija.

Šiaurinių marių incidentas tapo sudavadytas taikum ke-liu: abi pusi sutiko pasiduoti tarptautiskam arbitracijos sudui. Dabar Baltiko laivynė tebestovi Gibraltaro susmaugoj, Tangieroj, ir laukia iš Peterburgo paliepiimų, kada turės iš ten išvažiuoti. Keturi angliški dideli laivai seka paskui maskolius, sergėdami, kad vėl jie nepadarytų ko pikto. Maskoliai teip neapkenčia savo palydovų, kad adm. Rozdestvenskis jiems pasakęs: „jeigu jūs neatsitrauksite, šausiu!“ Anglai ramiai atsakę: „šauk“. Vienok maskoliai savo ketinimo neišpildę.—Praėjusioj sanvaitėj parėjo daugelis neaiškių žinių iš karės apie Pörtą Arthuro, kurios mini apie didesles pragaištis iš abiejų pusių ir gen. Štesseliui japonai pašovę koją. — Apie Šakhe upę stovi kietai susiglaudę abiejų priešų armijos ir ruošiasi prie didelio mušio.—Tai viskas ką žinoma iš karės lauko.

Dalis darbu.

☞ FALL RIVER, MASS. Mėdvilnių plantacijose straikas įžengė į ketvirtą mėnesį savo smurtos kovos prieš kapitalą. Apskaito, jog nuo pradžios straiko darbas pragaišino arti dviejų milijonų dol. algos ir suviršų 20,000 darbininkų buvo priversti persikilnoti kitur ieškant kasnio duonos. Vi-suomenės kritika negalėjo sujudinti kietų širdžių piniguočių, idant užsileistų darbininkų reikalavimams ir išgelbėtų tukstančius badaujančių nuo mirties. Juo žiema eina artyn,

tuo pasekmės straiko eina rus-tyn. Darbininkai! Jusų neprietelius neapkenčia lygiai jusų ir socializmo. Taigi ar ne geriau jums susivienyti — tapti socialistais — ir pamušti tyroną.

☞ ILLINOIS valstijoje tapo uždaryta didelė dalis anglių kasyklių, kur neteko darbo apie 50,000 žmonių. Uždarė kasykles kompanijos delto, jog sustraikavo 750 inžinierių, reikalaudami pakėlimo mokesčių tiesioginiu budu, o ne pasiduodant sątaikos teismui, kaip kompanijos norėjo; mat žmonės pradeda persiliudyti, kad tokie teismai visuomet nuteisiant ant labo kompanijų.

Isz Amerikos.

Niekšiškos išlygos.

Youngstown, Ohio, laikraščiai rašo, jog tenykščių plieno dirbtuvių savininkai pagarsino viešai, kad visiems neunijistams, kurie tik eis dirbti į vietas straikuojančių unijistų, mokėsia \$4 ant dienos, duosią uždyką degtinės, alaus ir... paleistuves.—Mat kaip „išrinktinė“ ir Dievo tarnų laiminama luoma platina „dorą“ tarp tamsių žmonelių. Į kokias gilybes Amerikos liaudė yra nu puolusi jeigu jis vis dar nepabunda ir nenusikrato nuo savo kaklo ištvirkelių, balsuojant už savo luomą — luomą vargdienių, socialistų.

Ar tai ne vergija?

Neseniai visi teisingesni laikraščiai vienbalsiai iškėlė balsą pasipiktinimo prieš sekantį biaurų darbą. Mat iš New Yorko tulo prieglaudos namo tapo parduota ir išvežta į Arizoną 40 mažų, nelaimingų našlaičių. Kadangi jie tapo išgabenti su žinia kunigo, tai minia, dagirdusi apie tą nelabą kupčystę, Clinton'e, Arizona, užpuolė ant kunigo ir vaikus vežusio agento, keršydami juos nugalabyti. Ir butų niekšus nugalavę, jei butų neapgynusi

jų milicija. Ką su nupirktais našlaičiais pirkėjai darys, nežinia. Bet tik jau ne ant gerumo juos perka.—Žmonės! Kur mes šiandien gyvename: ar laisvojo šalyj, ar tarp laukinių žmogėdžių?!

Mylėtojai lengvos duonos.

Slaptos policijos agentai sumė praėjusioj sanvaitėj New Yorke penkis austrijokus kurie buvo įsitaisę dirbtuvę Austrijos pašyvų pinigų. Juos turbūt perduos Austrijos valdžiai, kadangi Amerikos tiesos negali tokių prasizengėlių nebausti, ir be abejonės jie bus smarkiai nubausti. — Žinoma, tokių pagėdėlių nėra ko ne gailėtis. Tačiau ar ne išmintingiau būtų, jeigu nugriovus dabartinę draugijos tvarką, įvesta būtų socializmo sistema. Tada tai, panaikinus individuališką savastį ir davus progą kiekvienam savu uždarbiu pilnai naudotis, pranyktų visoki išdykėliai ir jiems teikiama kalėjimai.

Vietoj priaugti, nudilo.

Sidney, Ohio, amerikoniškai-vokiškame banke laike revizijos surasta didelis nepriteklis sudėtų pinigų. Pritruko net 231,677 dol. Kaltę meta ant banko urėdninkų, kurie žmonių pinigus išblaškė po maudynes ir lėbavimus. Kas žmonėms sugrąžis tą nuotrotą, tai nežinia. — Ir tol žmonių kruvinu prakaitu uždirbti skaitikai bus vagiami, kol žmogaus triusas bus sunaudojamas jo paties gerovei, o ne kraujamas, pavidale pinigų, aukleti kitą lobį, ir gimdyti naujus kapitalistus.

Begėdis

mėsininkas.

Philadelphijos turtingas mėsininkas Charles W. Spencer, kurio vertelgystės šakos yra išsisklaidę po visą šį didelį miestą, tapo patrauktas per maisto komisiją prieš akis teis-darystės, atsakyti skundams,

grumoja jam baisiai atkeršyti. Ištikrųjų žmonių nusiminimas gali juos ir prie ko pikto pasutumėti. *Ex-populi.*

Vilnius.

(Iš kalėjimo). Trynimos tarpe politikų kalinių ir kalėjimo užveizdų nepasiliauja dar. Bet pirmiausia, negu aprašyt šitie susidurimai, reikia biskį pakalbėti apie patį šitą kalėjimą. Vilniaus gubernijaiškas kalėjimas bus (sakome „bus“, nes jis dar tebesibudavoja ir ikišiol da tik gatava viena pusė, kur ir pervedė mus visus iš Antokolio kalėjimo) vienas iš didžiausių kalėjimų Rusijoje. Jame tilps iki 2000 žmonių. Gana primint, jog bus 74 prižiūrėtojai ir 4 pagelbininkai viršininko. Vyriausybė nežinia kodėl pasiskubė pervesti mus ir keletą kriminalistų į tą pušū-gatavą pusę: sienos drėgnos, pirties nėra, virtuvės neužbaigtos, o ant kiemo stovi tokia pašūrė, kur kabo katilas ir verda visiems kaliniams putra. Antokolio gi kalėjime išduodavo maistui pinigus. Kaip ten buvo taip, bet mes užsteliuodavom maisto produktus ir virdavomės patys. Čia gi visi sėdi pavieniai. Virti žėdnam skirtai niekaip nėra galima pagaliaus nėra nė pečių (čia garu šildo). Vyriausybė liovėsi dalinti maistpinigius, o jų vieton, pradėjo išdalinėti duoną ir verdama visiems areštantams sriubą — tikras jovėlas, kurio nė gerokai išilkus negali imti į burną. Mes imti tą sriubą atsisakėm. Pribuvo gubernatorius ir prīžadėjo politiškims įraisyti atskirą katilą, idant jie galėtų išsivirti maistą skyrium. Praeina 2 mėnesiai, o apie atskirą katilą — nė kukšt. Tada mes vėl atsisakom imti sriubą. Atėjo kalėjimo viršininkas ir pažadėjo per keletą dienų katilą įtaisysias. Kas bus toliau — matysim. Smulkių priekabių iš pusės administracijos

nėra galo. Taip, viršininkas išskaitė kokioj ten senoje instrukcijoje padavadijimą, kad kalėjime lempos turi degti nakties laike pilna šviesa. Koks miegas prie augštai išsuktos lempos. lengviai suprasite. Daugelis netveria ir gesina arba pamažina ugnę. Bet miegot vis negalima: prižiūrėtojas atidaro duris, uždega lempą, iškelia liepsną, ir jau prie to tiek jis pridaro bildėsio kameroj, kad niekaip nebeužmigs. Paskutiniu laiku už gesinimą lempų arba pamažinimą ugnės, pradėjo nebeleisti prasivaikščioti, ir tuomi, žinoma, iškelia vėl naujus piktumus, barnes... Ryto šešiose jau kelėsi. Apsirengimas prasideda 6 ryto, ir žėdnam prisėina iššluot savo vienuolinę, išpilt „parašką“ ir tt. Prižiūrėtojai apsieina labai griosdavotai, koliojasi bauriais žodžiais ir dažnai grožoja šovimu. Viršininkas juos įkiršina tyčia priešai mus, užkraudamas už visokias smulkmenas bausmes. Pasivaikščioti teduoda pusvalandį. Pasimatyt saviškius prileidžia sykį sanvaitėje. Žingsnis po žingsnio atima nuo mūsų vieną „liuosybę“ po kitos ir begalo spaudžia. Kova, delei išsiskirstymo po vienuolines, labai apsunkinta, kuri tačiaus yra vedama, nors neabelnai. Mes suprantame, kad dar ne laikas pradėti abelną kovą, taip kaip vyriausybė yra gatava ant visko — nesušilakytų net nuo šavimo. Kaip ten nebuk, bet mūsų dabartinė gyvė yra per daug karti. Daugeliui prisieina tiesiog baidauti. Pašalpos, gaunamos iš miesto, visiškai neištenka. Ir nėra nė dyvo: Vilniuje tiek kalinių, kad turtingiausias „Raudonasis Kryžius“ nieko neveiktų. Kurie dar gauna šį-tą nuo giminių, tai dar nieko, bet didžiuma, susidedanti iš vargdienių-proletarijų, minta silke, agurkū ir duona. Tai ir viskas. Prie tokios aštrios

tvarkos, pavieniais užrakinimo, suokabių su prižiūrėtojais ir menko maisto sveikatasunyks-ta baisiai greit. Daktarų naujame kalėjime teipgi nėra. Ateina čia daktaras iš kitur, labai retai, bet ligoniams maisto ne užrašo, nes nėra čia kur jis pasteliuoti. — Ištikro, vertėtų užrubežinėms „kankintinių kaksoms“ pamislyti apie pašalpą ir Vilniaus kaliniams; juoties, kad jie visi priklauso prie įvairiausių linksmių, ir žėdna partija ir kuopa turi čia žymų skaitlių savo reprezentantų. — Vidury rugpiučio atvežė čia Botviniką, areštavotąjį 24 gruodžio 1902 m. Kaune. Jo byla ėjo 19 mėnesių administratyvišku budu ir jau 9 mėn. gulėjo policijos departamente, iki neišėjo 7 liepos nauji įstatai apie perkratinėjimą politikų bylų paprastu teismų budu. Potam, policija, be jokio svyravimo, sugrąžino jo bylą į žandarų rankas, ir ji dabar bus perkratyta teisminiu budu. „*Poslied Izv.*“

Išz spaudos.

Įlandos bel Yldeginio pasargos.

Įlanda, ar tu matei, kad „Dirvoje“ Nr. 3 patilpo pradžia apysakos be jokio antgalvio ir be autoriaus vardo. „Katalikas“ gi (Nr. 38) iš to net gražiai pasijuokia, sakydamas: „Nusistebėjom, b.t kritikuoti jokiū budu negalim, nes manom, juog gal dabar išėjo tokia „mada“, kad visos knygos bus spauzdinamos be „antgalvių“.

„Žvaigždės“ 36-tam numerij, — toliaus rašo „Kat.“, — surandam naujų knygų surasza, tarp kurių pažymėta ir „Dirva-žinynas numer. 3 cziasziszio meto. Tuomtarpu apturėjom „Dirvą“, bet ne „D-žinyną“. Tų visų nesupratimų jokiū budu negalima sau išzaiszkjti“.

— Kodėl? — aš klausiu „K-ko“ ir atsakau: Žmonės,

be principų, be šviesių, pastovių pažvalgų, visados moka tik pliauškit, lyg Paryžiaus stangretas, lyg Paryžaitė, lyg „Brooklyno kriaučiai“...

— Lyg patrijotai, — pridėti reikia. Štai „L-va“ Nr. 38 rašo, kad tuli „nepašaukti patrijotai“ užsimanę paveržti lenkų pastatytą Kaščiūškos paminklą, nes girdi Kaščiūška buvęs lietuvis, tai „ką lenkai gali turėti bendro dalykuose pastatymo jam paminklo?“

— Ar papaiko!... Bet kur čia aš skaičiau raginimą protestuoti prieš lenkus už Kaščiūšką? Tikrai ne! tsimenu; reik peržiūrėt laikraščius. Ak nieks ant svieto neapsireiškia taip staigiai, netikėtai, be prirengimo. Tai jau toks gamtos įstatymas. Ir šitas „patrijotų išsišokimas“ turėjo būti prirengtas. Tu, Yldeginis, peržiūrėk „L-va“, o aš „Vienybę“, nes aš noriu rasti daugiau klaidų ne klėrikalų laikraščiuose; klėrikalai jau man nusibodo...

— Kas čia tau davė, — nera! Reik žiurėt „Ž-dę“... Ne, ir toje nėra.

— Na, argi „Katalikas“, — kurs pasijuokia iš „Dirvos“ ir „Ž-dės“ literatiškos anarkijos, — skelbtų anarkiją proto ir etikos?

— Neabejok, tik skaityk: „— Lenkai ant atidengimo Kasciuszkos paminklo užpraszo ir lietuvių. Butų labai dailu, kad lietuviai, kaipo paniekinti eitų da ant didesnių paniekų save išzisztatyti. Lai lietuviai per angliškus laikraščius apie lenkų baurius darbus protestuoja, tuokart jie polanderių pravardžiavimų neturės“ („Kat.“ N. 36). Čia da ne taip aišku; todėl N. 37 „Kat.“ paaiškina („patemijimuose“): „ne vienam išz tarpo mūsų szirdis sopa, žiurint į pagarbas ir paminklus Kosciuszkos, Mickevieziaus ir kitų“. — Tai ar dyvai, kad tie „K-ko“ „grandųs verksmai“

suminkštino patrijotpalai-kiams širdis teip, kad jie lyg pašėlę nubėgo pas advokatą pasiklausti, ar ne galima būtų suardyt lenkams apeigas atidengimo paminklo? Ir reikia suprasti, koks jų buvo nuliudimas, kada advokatas pasakė, kad pervėlai jie tą darą!

— Vienok ta komedija, rodos, ne nuo „K-ko“ paeina; nes šits sako, kad lenkai užprašo ir lietuvių, o protestuojantieji skundėsi advokatui, kad lenkai, ėsą, lietuvių nepaminėja.

— Ar šiaip ar teip, o visgi tai darbas gerų katalikų-patrijotų. Juk pasigyrė reprezentuoją 9 lietuviškas parapijas ir 30 tukstančių žmonių, taigi visus Amerikos lietuvius. Tai mat koki geri: net ir laisvamanius ir kitokius lietuvius, neprigulinčius prie parapijų, padarė gerais lietuviškas-parapijonais!

— Ir tai gerai. Bent-gi už išsišokimą parapijinių patrijotų nereiks raudonuoti iš gėdos (kaip „L-va“ spėja) neprigulintiems prie parapijų lietuviams, apie kuriuos svetimtaučiai juk negali nežinot.

— O, jūs garbingi „patrijotai, ponai Iskarijotai!“...

Belgijos karaliaus dukterė Ljudvika Koburska „su savo mylimu, poruczniku Keglevycium, besimylėdamu, užtraukė paskolą po visus krasztus ant sumos 1,200,000 dol.“, už ką tėvas-karalius ją „uždare į bepročių namus“. Bet ji „visiškai buvo sveika“, — tvirtina „K-kas“ N. 37 ir toliau rašo: „liekoriai jai dėl sumenkusios isz *rupesczių* sveikatos pavelijo nusiduoti į Elster maudynes, Saksonijoje. Czia ją teip-gi drucziai saugojo, bet porucznikas *stebuklingu* (ogi kaip!) budu dasigavo prie maudyklių namo ir niekam nežinant ją paliuosavo. Abu du mylimu nakties laike sėdo į automobilių ir kažkur dingo.

Dieve jiems padėkie“. — Kodėl „Katalikas“ teip nesimeldžia už rusų carų ir carukų, kaipo „visiškai sveikų bepročių“, darbus? *Tai mat.*

KARĖ

Maskolijos su Japonija.

Šiaurinių marių incidentas tapo sudavadytas taikum ke-liu: abi pusi sutiko pasiduoti tarptautiškam arbitracijos sudui. Dabar Baltiko laivynė tebestovi Gibraltaro susmaugoj, Tangieroj, ir laukia iš Peterburgo paliepiimų, kada turės iš ten išvažiuoti. Keturi angliški dideli laivai seka paskui maskolius, sergėdami, kad vėl jie nepadarytų ko pikto. Maskoliai teip neapkenčia savo palydovų, kad adm. Rozdestvenskis jiems pasakęs: „jeigu jūs neatsitrauksite, šūsiu!“ Anglai ramiai atsakę: „šauk“. Vienok maskoliai savo ketinimo neišpildę. — Praėjusioj sanvaitėj parėjo daugelis neaiškių žinių iš karės apie Portą Arthuro, kurios mini apie didelės pragaištis iš abiejų pusių ir gen. Štesseliui japonai pašovę koją. — Apie Šakhe upę stovi kietai susiglaudę abiejų priešų armijos ir ruošiasi prie didelio mušio. — Tai viskas ką žinoma iš karės lauko.

Dalis darbu.

¶ FALL RIVER, MASS. Mėdvilnių plantacijose straiškas įžengė į ketvirtą mėnesį savo smurtos kovos prieš kapitalą. Apskaito, jog nuo pradžios straiško darbas pragaišino arti dviejų milijonų dol. algos ir suviršų 20,000 darbininkų buvo priversti persikilnoti kitur jieškant karnio duonos. Visuomenės kritika negalėjo sujudinti kietų širdžių piniguočių, idant užsileistų darbininkų reikalavimams ir išgelbėtų tukstančius badaujančių nuo mirties. Juo žiema eina artyn,

tuo pasekmės straiško eina rusytyn. Darbininkai! Jusų neprietelius neapkenčia lygiai jusų ir socializmo. Taigi ar ne geriau jums susivienyti — tapti socialistais — ir pamušti tyroną.

¶ ILLINOIS valstijoje tapo uždaryta didelė dalis anglių kasyklių, kur neteko darbo apie 50,000 žmonių. Uždare kasykles kompanijos delto, jog sustraikavo 750 inžinierių, reikalaudami pakėlimo mokesčių tiesioginiu budu, o ne pasiduodant sątaikos teismui, kaip kompanijos norėjo; mat žmonės pradeda persiliudyti, kad tokie teismai visuomet nuteisiant labo kompanijų.

Isz Amerikos.

Niek šis škos išlygos. Youngstown, Ohio, laikraščiai rašo, jog tenykščių plieno dirbtuvių savininkai pagarsino viešai, kad visiems neunijistams, kurie tik eis dirbti į vietas straiškuojančių unijistų, mokėsia \$4 ant dienos, duosią uždyką degtinės, alaus ir... paleistuves. — Mat kaip „išrinktinė“ ir Dievo tarnų laiminama luoma platina „dorą“ tarp tamsių žmonelių. Į kokias gilybes Amerikos liaudė yra nu puolusi jeigu jis vis dar nepabunda ir nenusikrato nuo savo kaklo ištvirkėlių, balsuojant už savo luomą — luomą vargdienių, socialistų.

Ar tai ne vergija? Neseniai visi teisingesni laikraščiai vienbalsiai išskėlė balsą pasipiktinimo prieš sekantį biaučių darbą. Mat iš New Yorko tulo prieglaudos namo tapo parduota ir išvežta į Arizoną 40 mažų, nelaimingų našlaičių. Kadangi jie tapo išgabenti su žinia kunigo, tai minia, dagirdusi apie tą nelabą kupčystę, Clinton'e, Arizona, užpuolė ant kunigo ir vaikus vežusio agento, keršydami juos nugalabyti. Ir butų niekšus nugalavę, jei butų neapgynusi

jų milicija. Ką su nupirktais našlaičiais pirkėjai darys, nežinia. Bet tik jau ne ant gerumo juos perka. — Žmonės! Kur mes šiandien gyvename: ar laisvojo šalyje, ar tarp laukinių žmogėdžių?!

My l e t o j a i l e n g v o s d u o n o s .

Slaptos policijos agentai sumė praėjusioj sanvaitėj New Yorke penkis austrijokus kurie buvo įsitaisę dirbtuvę Austrijos pašlyvų pinigų. Juos turbūt perduos Austrijos valdžiai, kadangi Amerikos tiesos negali tokių prasižengėlių nebausti, ir be abejonės jie bus smarkiai nubausti. — Žinoma, tokių pagėdėlių nėra ko ne gailėtis. Tačiau ar ne išmingiau būtų, jeigu nugriovus dabartinę draugijos tvarką, įvesta būtų socializmo sistema. Tada tai, panaikinus individuališką savastį ir davus progą kiekvienam savu uždarbiu pilnai naudėtis, pranyktų visoki išdykėliai ir jiems teikiama kalėjimai.

V i e t o j p r i a u g t i , n u d i l o .

Sidney, Ohio, amerikoniškai-vokiškame banke laike revizijos surasta didelis nepriteklius sudėtų pinigų. Pritruko net 231,677 dol. Kaltę meta ant banko urėdninkų, kurie žmonių pinigus išblaškė po maudynes ir lebamimus. Kas žmonėms sugrąžis tą nuotrotą, tai nežinia. — Ir tol žmonių kruvinu prakaitu uždirbti skaitikai bus vagiami, kol žmogaus triušas bus sunaudojamas jo paties gerovei, o ne kraujamas, pavidale pinigų, auklėti kitą lobį, ir gimdyti naujus kapitalistus.

B e g e d i s m e s i n i n k a s .

Philadelphijos turtingas mėsininkas Charles W. Spencer, kurio vertelgystės šakos yra išsisklaidę po visą šį didelį miestą, tapo patrauktas per maisto komisiją prieš akis teisdarystės, atsakyti skundams,

jog paleido po visą apygardą daug užnuodytos mėsos. Mat jis per savo šikštybę ir godumą ant pinigų, nesudydavo mėsos su druska nė truputį, tik pamerkdavo ją tiesiog į vitrijolę. Daktarai surado daug ligonių sergančių nuo apsinuodijimo tokia mėsa.

Isz lietuviškų dirvu Amerikoje

Naugatuck, Conn. Temi-jaat į šio miestelio lietuvius galima spręsti, jog jei ne visi tai didesnė dalis da savis yra tamsi ir susnudas. Lietuviškus laikraščius tik skaito jai koks „grinorius“ arba „šliup-tarnis“, o kurie seniaus atva-ziavę ir pramokę nors apičiu-poms angliškai, tai jau ima anglišką. Nesakau jog skai-to, nes daugumas, žiurdami į jį, laiko augštyr kojas (rai-džių) užverstas. Neišjuokiu teipgi tų kurie nori prasifa-vinti angliškoje kalboje, tik tuos, kurie dėl „unaro“ teip pasielgia. Su tokiu žmogum kalbant girdi vien tik: biznis, orait, štedi ir daug kitų biau-rinančių mūsų kalbą žodžių. Ir teip, Naugatuck'iečiai toki yra „unaristi“, jog pamatę iš tolo ateinantį „kazoką“ (teip čia airius vadina), nustoja lie-tuviškai kalbėti; mat bijosi, kad „polenderiais“ nepavadin-tų. O dėl ko vis tai dedasi, ar ne mes patys kalti? „Kazo-kai“, išgirdę lietuvišką kalbą, juokiasi iš jos delto, jog jiems ji suvis mažai, o gal ir visai nepažįstama. O jai tik lietu-viai visur atvirai lietuviškai kalbėtų, tai svetimtaučiai teip prie jos priprastų, jog keistai jiems visai neišrodytų. Ir ne-tik ką tarp svetimtaučių lietu-viai gėdisi savo kalbos, bet ir tarp savęs. Teip, man teko but ant lietuviško baliaus. Pirmiausias kas puolė į akis: sto-vi kuopa merginų ir švepluoja nė šepi nė teip. Išayk misliau „kazokaitės“, bet tačiaus pa-sirodė jog lietuvaits. Na dėl

kokios-gi priežasties jūs čionai išsivadat savo kalbos? Juk čia niekas iš jūsų nesijuoks! Ar gal misliate švepluodamos patraukti prie savęs kokį vai-kiną? Anaipol! Geras lie-tuvis nesigerės iš to šveplavi-mo, bet dar labiaus pasipiktis ir, atsitraukęs, nusispiaus. Ne-teip tai lietuvaits pridera pasielgti! Juk rodos lietuviš-ki žodeliai daug meilesni ir labiaus turi klotis prie širdies, negu tie šveplavimai. Pamy-lėkite tik savo kalbą, tad ne-reiks jums švepluoti ir snokti kokias ten melodijas svetimo-je kalboje. Netruksta juk lietuviškų dainelių!... Teip-gi nemenkai yra ir tokių išga-mų kurie, nesuprasdami ap-šviestiesnių, idealo, niekina vi-sus susirinkimus ir prakalbas vadinami jas bedieviškomis. Bet dėl tokių tamsuolių „die-viška“ vieta raudasi tik kar-čiamose, kur savo sunkiai už-dirbtą skatiką aukauja apsvai-ginimui proto. Sunku darosi ant širdies, žiurint į tokius ne-susipratimus lietuvių kurie vien dėl savo tamsumo teip pa-sibiaurėtinai elgiasi. O idant tą visą išnaikinti butinai mums reikalingas apsišvietimas. Teip, dabar atsidarė naktinė mokslo salė, kur šiek tiek galė-tume pralavinti savo protą ir sykiu išlikti nuo girtuoklystės. Vėla, norint aiškiaus mūsų pa-dėjimą suprasti, reikia tan-kiaus lankytis ant prakalbų ir tautiškų sueigų. Tada tai mes suprasime ir ištaisysime visas klaidas vargingo mūsų buvio, tik nenuilstančiai zenkim pir-myn mokslo keliu prie savo išganymo! *Žvalgas.*

Trenton, N. J. 24 spali-nio čia atsibuvo didelės soci-jalistų prakalbos, laikytos per kandidatą į prezidentus soci-jalistų partijos, E. Debs. Žmo-nių susirinko pastebėtina dau-gybė, teip kad Opera House, kur buvo laikomos prakalbos, prisikimšo pilnintėlis butas;

kiekvieram įeinančiam dali-nejom po 1 nuim. angliško soc. laikraščio „Appeal to Reason“ ir, nežiurint kad turėjom 15 šimtų egz., — pritrukom. Bu-vo klausytojų suviršum 2000. Kalbėtojas labai gražiai išdės-tė principus socializmo, ir teip žmonėms patiko, kad plo-jimai delnų ir šaukimai „ura“ bei „bis“ (—atkartoti) drebino milžiniško namo sienas. Pri-verstas buvė kalbėti antrą ir tretį syk. Ant galo jau atsi-sakė, sakydamas esąs pailsęs; prisizadėjo atsilankyti kitą kar-tą pas Trentono vargšus. Kal-bėtojas pajukė kunigus, sa-kydamas, kad jie per pamoks-lus nieko naudingo žmonėms nepasako, kaip tik užaukia kolektą, paliepia mylet artimą ir pasako storą „amen“. Jis sakė, kad už 25 metų Ameri-koje nebebus nė vieno kapita-listo, išnyks visi kalėjimai ir vargai. — Čia socializmo die-gai pasirodė vos nuo pernykš-čių metų, bet dabar tolynlin-kui labai sparčiai auga skait-lius jo sąnarių. Ir augs, be-abejonės, iki tol, kol nesulies visi vargdieniai į vieną kuną.

J. Šeštokas.

Baltimore, Md. Spalnio 27 buvo laikytos socialistų prakalbos, ant kurių dalyvavo tarp kitų kalbėtojų ir Dr. J. Šliupas bei kun. V. Dembskis iš Philadelphia, Pa. Žmonių prisirinko gražus burelis. Su-sirinkimas tapo atidarytas per pirmsėdį A. J. Karalių, kurs paaiškino sueigos tikslą. Po-tam kalbėjo p. M. Senkus, nu-rodydamas, kaip unijų vado-vai stengiasi iš visų pajiegu atitraukti savo sąnarius nuo politikos, ir dėl kokių mierų jie tai daro. Antras kalbėjo A. Žiurauckas, kaip kapitalis-tai stengiasi pavergt darbinin-kus ir padaryt Amerikoje Si-beriją. 3. V. Kvedera, kaip reikalinga yra apšvieta darbi-ninkui ir ragino skaityti geras knygas ir laikraščius. 4. Kn.

Dembskis, kaip darbininkai yra prispausti po visą pasaulę, ragino vienyti į ryšį, idant lengviaus galima būtų numesti jungą. Nurodė reikalą užde-dinėti kooperatyviškas krautu-ves, kur darbininkai gautų sau gerus, pigius pirkinius, ir palaikytų savo turtą tarp pa-čių sąbrolių, neduodant jais naudotis kapitalistams. To-liaus kalbėjo Dr. J. Šliupas, kurs plačiai perstatė iš seno-vės, kaip darbininkai buvo varginami, niekinami, ir kokį nešė jungą kunigijos ir ponų. Darbininkų klesą teip būvė pašiekinta, kad negalima ap-sakyt jokiais žodžiais. Jie buvo perkami ir pardavinėjami, kaip koki gyvuliai. Ir tiktai pasidėkavojant tokiam vyrui, kaip Volteris, vargdie-niai šiek-tiek praako. Bet ir šiandien dar neturi darbininkai žmogiškų tiesų, ir vis tai dėka dabar viešpataujančioms luo-moms bei kunigams. Vienok, ateina laikai didelių atmainų ir darbininkai turi ruoštis, kad prisireikus, galėtų savim val-dytis. Tame reikale pirmu-čiausias dalykas, tai — studija-voti socializmą. — Prakalbos užsibaigė triukšmingu plojimu delnų. *J. Tamašauckas.*

Praneszimas S. L. A. kuopoms ir sanariams apie reikalą stovi ir ka daryti?

Prova S. L. A. su S. L. R.—K. A. buvo paskirta ant panedėlio, 31 spalnio, iš eilės trečia. Vienok pasitaikius antrajai provai labai ilgai esant, kuri nusitęsė nuo panedėlio iki pėt-nyčios, S. L. A. prova tapo nu-kelta ant ketvergo, 3 lapkri-čio, bet tęsėtės tai provai il-giaus, tapo nukelta ant busen-čios sesijos po naujų metų. Ir permačius, kad prova negalės buti nė ketverge, visi S. L. A. pakviesti liudininkai tapo su-laikyti, kad nevažiuotų į Wil-kes-Bare, Pa., iš kurių tik

vienas p. Mauras iš Pottsville, Pa., buvo atvažiavęs, nes negavo žinios. Vienok šį kartą patį S.L.A. provos komisija atidėjo provą dėl savo suirimo.

Kiekvienas S.L.A. sąnarys su žingeidumu laukė ir laukia pasekmingo užbaigimo tos provos, kas ir turės nusiduoti trumpoje ateityje, nes prie to paskubės dabar įvykusieji nusidavimai, kaip žemiaus pamtysime.

S.L.A. iš karto nutarė atjieškoti visą savo turtą nuo kunigų, kurie jį pasisavino ir dar tebelaikosi. Ant 16 ir 17 seimų buvo pavesta S.L.A. Centrališkam Komitetui tai atjieškoti, kuris stokuojant energijos ar laiko, nieko nepadarė iki 18 seimo. Ant 18 seimo, Brooklyn, N. Y., vienbalsiai tapo nutarta įgyti „Injunction“ ant S.L.R.-K.A., idant atjieškoti visą S.L.A. turtą, ir tapo išrinkta tam reikalui provos Komisija, kuri apsiėmė tą reikalą išvesti, ir kuri tapo patvirtinta 19 seimo, Shenandoah, Pa.

Beabejonės S.L.A. turtas butų senai atjieškotas tapęs, jeigu butų būgė išrinkti į S.L.A. centrališką komitetą ir provos komisiją energiškai ir teisingi žmonės. S.L.R.-K.A. vadovams lengva yra viską tramdyti, kada jie turi narsius apginėjus savo reikalų tarpe sąnarių S.L.A. centrališko komiteto ir provos komisijos, kurie apsiėmę dirti dėl S.L.A. gerovės, dirba ant jo nenaudos ir šoka pagal kunigų smuiką. Tokiais šokėjais yra:

T. Paukštys, S.L.A. kasierius, Pijus Paseckas ir Motiejus Valentinavičius, sąnariai provos komisijos.

Ponas T. Paukštys, visai neprigulintis prie provos komisijos, stengėsi užimti vyriausią vietą ir galiausiai ją užėmė. Pirm pirmojo susiejimo abiejų pusių, pėrnai spalio mėnesyje, p. Paukštys jau kvietė provos komisiją į Pittston'ą suvažiuo-

ti, kur jis pakviess ir kunigus, kad susitaikinti. Komisija p. Paukščiui atsakė, kad, jeigu kunigai nori ir norės taikintis, tai jie žino kur yra komisija, ir ją ras be p. Paukščio tarpininkystės. Po tokiam atsakymui, į antrą dieną, kn. Kudirka užklausė per telefoną kur ir kada butų galima susieiti ir pasišnekėti, ir nutarta tapo susieiti Wilkes-Barre, Pa., ant kurio tai susiejimo absoliutiškai kunigai nieko negražino, dagi provos kaštų reikalavo, išmėtinėjo, kad juos S.L.A. bereikalo po sudus taso. Tada jau kunigai rodyjo atsakyti nuo čarterio abiem pusėm ir jiems palikti visą turtą, ant ko p. Paukštys tuojaus pristojė, ir ragino komisiją tai padaryti.

Ant antro susiejimo, 31 gegužės, 1904, kunigai to paties reikalavo, ir p. Paukštys su didžiausia energija jau graudeno komisiją atsakyti nuo čarterio, sustabdyti provą ir nemėtyt pinigų advokatams, kurie teip reikalingi tautiškiems reikalams. Provos komisija buvo nutarusi taikintis atgaunant savo dalį turto pagal buvusio prie persiskyrimo sąnarių skaitliaus. Apie atsakymą nuo čarterio nė iš tolo neprisileido, ir p. Paukštį ramino, idant nedarytų skerspainių, kas žemina tik jo garbę. Kada komisija laikėsi savo reikalavimo, tai po pietų, ant antrojo susiejimo, ponas Paseckas, ant ypatingo su kunigais jau sutarimo, nusileido ant \$1200,00, vietoje \$1677,50 be sutarimo komisijos. Tada kn. Kudirka jau pasiremdamas ant p. Pasecko pasiūlė čarterį, ar \$1200,00. Suprantama, kad nuo čarterio atsakyti negalėjo būti nė mislies, o neatsisakant, neduoda pinigų, ir tokiu budu tos antrosios tarybos nuėjo ant niekų, ir ant galo, ant gatvės viešai p. T. Paukštys, pirmutinis apkaltino P. Mikolainį už nesusitai-

kymą. Ant tojo pat susiejimo kn. Matulaitis pasakė, „kad vietoje Mikolainio butų kitas sąnarys „tautiečių“ komisijoj, tai jie susitaikintų labai greitai“.

J. V. K(udirka) 23 num. „Žvaigždės“ teipgi kaltina vien Mikolainį už nesusitaikymą, visai užtylėdams apie pp. Pasecką ir Valentinavičių, kai po ištikimus.

Paseckas ir Valentinavičius tapo užprašyti per laišką iš aiškinti raštu priežastį nusileidimo ant \$1200,00, ant ko neatsiliepė iki šiolei. Susitikus ir užklausus, Valentinavičius atsakymą paliko Paseckui, o Paseckas atsakė, „kad jo nusileidimas be vertės, jeigu nerado pritarimo“.

Lapkričio 1 dieną p. Valentinavičius telegraphu užkvietė Mikolainį pributi į Scranton'ą. Mikolainis pribuvo seredos rytą, 2 lapkričio, ir nuo Valentinavičiaus išgirdo, kad jau nutarta susitaikinti su kunigais. Kunigai duoda \$300,00 (tris šimtus) pinigais, vieną trečdalį knygų, mainais ant pusės Gramatikų, ir pusę sudo (ne provos) kaštų. Suvažiavus į Wilkes-Barre, Pa., kn. Kudirka pasakė, kad duose kaip sutarta (su T. Paukščiu, Pasecku ir Valentinavičium). Mikolainis nusileido ant pirmiaus kn. Kudirkos pažadėtų \$1200,00, velavos (karunos), o knygos tai mažmožis. Kudirka atsakė, kad daugiau nieko neduosęs, nes duodas ir teip jau gana daug, ir kad greičiaus advokatams sukis viską, negu daugiau ką duos. Velavos teipgi neatiduosęs, nes esanti šventinta ir pastatyta bažnyčioje, iš kur negalima esant išimti.

Valentinavičius ir Paseckas stengėsi pertikrinti Mikolainį, ragino sutikti ant jų sutarimo, bet Mikolainiui nepristojant, vel susiejimas baigėsi nieku, kaip štai įeina p. T. Paukštys ir sako: „Mikolainį išmetu iš

komisijos (lyg Paukštys Mikolainį butų išrinkęs), ir viską padarysime be jo“. Ir visi, Paukštys, Paseckas, Valentinavičius, Kudirka ir Radzevičius, nuėjo ant pietų.

Mikolainis užklausė Valentinavičiaus, po kiek jie už tai nuo kunigų gavo? „Po penkis šimtus“ — atsakė.

Paseckas buvo nuėjęs kn. Kudirka pakviestį į sudą, ir besikalbant apie provą, Kudirka jam pasakė, jog jų, tai yra S.L.R.-K.A., advokatas pasakė, kad jie provą pralošia. Dėlto, girdi, susitaikinkim geruoju. Vietoje \$3.958.43 mes jums duosime \$300 (kiek ju došgrašių, nepasakė).

Priegtam pp. Paseckas ir Valentinavičius susiejime teip kalbėjo, kas tiko tikrai tarp savęs, o ne prieš priešingą pusę. Tarp kito ko, juodu pasigailėjo jau p. Radzevičiaus, sakydami, „jeigu šerifas perduotų jo namus dėl sugražinimo S.L.A. turto, argi mes ir priimtume tokius pinigus?“ Mikolainis atsakė, „jog p. Radzevičius ir dabar dar turi laiko nuo to išsigelbėti, sugražindamas S.L.A. pripuolančią dalį turto, pagal persiskyrimą sąnarių, jeigu yra teisingu žmogum“.

Kun. Šedvydis Pittston'e, Pa., senai per pamokslą pasakė, jog „tautiečių“ susivienijimas priguli nuo malonės p. Paukščio.

Taigi kunigams turint tokius narsius šokikus tarpe S.L.A. viršimukų, lengva yra viską tramdyti.

pp. T. Paukštys ir Paseckas nuo 31 gegužės jau darbuojasi apie „ugadas“, ir savo pusėn patraukė ir p. Valentinavičių. Jie visi trys teisinasi tuomi, jog nesusitaikant dabar, prova gal tėtis kasžin kol, ir kad kaštai pasidarys didesni, negu atgaunamas turtas, ir kad jiems laikas nedaleidžia toliaus dėl provos reikalų žygiuoti. (Dėlto jie apsiėmė viską palikti kunigams). Toks tai dabartinis stovis Susiv. reikalų ir provos.

P. Mikolainis.

Dalykuose provos S. L. A. su S.L.R.K.A.

Prova S. L. A. su S.L.R.K. A., kuri turėjo būti išaukta 30 spalnio š. m., pasiliko atideta ant sausio menesio kitų metų. Lapkričio 2 dieną buvo susivaziavę abu komitetai iš abiejų pusių ant sutarties ir sątaikų, bet kadangi ir komitete ne visi yra vienokių nuomonių, užtaigi negalima buvo tuomet susitaikinti. S. R. K. sugrąžina mums čarterį, pečėtį, pusę knygų visokios įtalpos ir \$300,00 (tris šimtus) dolerių pinigais. Bet iš mūsų pusės ne visas komitetas nori ant tiek žemai nusileist. Užtaigi sutarėm komisija provos pavesti tą dalyką nusprendimui centrališko komiteto.

P. A. Paseckas. M. Valentinavychia.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės.“

Brangūs draugai! — Rinkimui centr. kom. veikia artina si galas, todėl pasiskubinkite paduoti savo balsus. Mėginkite surengti skaitlingus susirinkimus ir aiškinkite mierius T. M. D. Kur to negalima padaryti, tai susirinkite nors mažais būreliais, o savo balsus kartą ant metų pasirupinkite paduoti; tas parodydys, kad esame gyvi ir veikiami ne iš prievartos. T. M. D. kuopoms vėta atminti, kad ateina žiema, prasideda ilgi vakarai; todėl reikia užsiimti mokslu, pasiskaitymais. Mielie broliai! Atminkite kad mūsų mieriai yra pakelti mūsų tautą mokliškai; tuos mierius turim visada rupintis kiek galėdami pakelti į viršų, ir pildyti juos. T. M. D. kuopos gali per žiemą parengti susirinkimus, prakalbas; kad viešai kaip kur esame persilpnę, tai galima prie to prisikalbinti kitas draugijas; neturime mesti vilties, sakydami: „iš lietuvių nieko nebus“. Ką šian-

dien matome, juk to nebuvo keli metai atgal. Prakalbos lietuviams kuone geriausias įnagis jų apsišvietimui. Tikrai reikia pasirinkti gerus tikslus aiškinimui. Tarpe lietuvių, kurie jau atidarė savo akis ir kurie nori ir kitus brolius pabudinti iš snaudulio, randasi karštų darbininkų. Bet kaip pradžioj mūsų darbų, mes neesam ikvalei išsilavinę kitus pakelti. Kiekvienas mūsų kalbėtojas daugiausia, rodos, laiko patšvenčia savo kalbose išrodymui bažnyčios ir Dievo klaidų. O juk mes turime daug neprietelių, kurių savo kalbose nekliudome. Taigi verta yra pratintis prie išrodymo daugiau nelabų pušių, kurios mus nemenkia vargina; ypač mūsų nekuopnus (nešvarus) užlaikymas namų, ir begėdiškibaliai arba laidotuvės, kur daugiausia bravorai daro pelno, ir mes su tuom apsiejimu zeminam savo ir mūsų tautos vardą. T. M. D. draugai tegul skambina, kur gali, kad nesvarumas gimdo ligas ir naikina mūsų giminę. Man neseniai teko būti Providence, R. I., ir apėjau daugelį lietuviškų gričių; jos visos papėsi daugiau į tvartelius, nekāip į žmogaus gyvenimą. Ir visa čia nykėte lietuvių kolonija galima palaikyti už prapuolusią. Čia rādau iš viso porą vaikiukų, kurie dar moka lietuviškai kalbėti. Tai visa viltis! Viduriniai reikalai T. M. D. išrodo dailiau, ne kaip kada pirmiausia; pasisekė susižinoti daugiau „su „Aušrės“ Dr. stę; teipgi paskutiniam laike ir su „Augmentio“. Nuo paskutinės tikimės daugiau išgirsti neužilgo. Tai vis linksma daroši, kad pavalei įgauname daugesnį draugų ir didiname savo pulką kariuotojų su įrankiu mokslo. Dabar mums, amerikiečiams, reikia kuodaugiau dėti savo pajėgų, kad galėtume daugiau raštų išleisti. Su platinimu jau nebus tiek bėdos, nes jau bus

kam knygas paimti tiesioginiai. Prusuose susitvėrė komitetas iš kuopos T. M. D. tįs rādasi Tilžėje ir prisima perimti platinimui T. M. D. knygas. Žinia atėjo, kad „Vaičiūčio Eilės“ laimingai buvo pergabentos į Lietuvą per rupesnį „Darbininkų Balso“. Dabar galime jau ir kitą knygą duoti spaudon, tik meldžiam literatiško komiteto paduoti kokį rankraštį. Paskutiniam laike T. M. D. rengė transportą knygelių lietuviams nelaisviamis Japonijoje. Nors nelaisvėje gales pančius nuo savęs nukratyti; pasiskaite pamatys, kad jie geresnę laisvę turi tenai, nekāip pas carą. Žinios kartais ateina nuo kuopų supasiskundimais negavime knygelių; tas labai keistai išrodo, ir nežinia, kur guli tas nerangumas. Aš negaliu pasakyti, bet komitete esantiems reiktų labai paisyti, kad savo reikalus kaip reikia išpildyti, nes naujos kuopos arba draugai, kuriems knygelės priguli, negali laukti sanvaites ir mėnesius, pakol jiems, susimylėję, nusisų.

Draugai, kurie sutvėrėte kuopas naujas, išvažiuodami nepalikite jų ant „Dievo valios“; nes teip palikta, tankiai pajam: Kur matote, kad nėra kam reikalų vesti, duokite žinią į centr. komitetą, paduodami adresą geriausio sąnario; tokiu budu mes mėginsim prižiūrėti, kad nepairtų. Meldžiam Minersville's, Pa., moterų kuopos pakrutinti vyrus; ta kuopa pirma ir garbinga, dabar sutingo. Juozupai Ramanauckia! ar jau tavęs gyvo nėra?

M. Paltanavičia prez. T. M. D.

Chicago, Ill. kuopa perstato į centr. kom. šias ypatas: prezidentu M. J. Damijonaitį, kasierium M. Tananevyčią — abu iš Chicagos, į lit. kom. V. J. Šliakį iš Shenandoah, Pa. ir Praną Matulaitį iš Baltimore, Md. Organu „Vien. Liet.“

Pritariam teipgi prisidėti puse kaštų išleidime Dr. J. Šliupo parašytos angliškoje kalboje knygos su išlyga, kad jeigu tos knygos bus kur pardavinėjamos, T. M. D. turėtų lygias tiesas kontroliuoti jeigas. Butų geistinas zinojimas kaštų jos išleidime, bent paviršutiniai, kad neištuštinti galutinai T. M. D. izdo. — Fondą mokslaeivių pavesti „Aušrai“, ir daugiau tuomi neužsiimti.

Komitetas.

Glen Elyn, Ill. Musų kuopa nubalsavo ant prez. ir kas. tuos pačius. Į lit. kom.: V. Jankaucką iš New Yorko ir M. Valentinavychių iš Scranton, Pa. Prie išleidimo knygos prisidėti. Jeigu visi sąnariai suprastų svarbumą tos knygos, tai jau seniai butų po svietą pasklidus. A. Ramanauckas.

Turner Falls, Mass. Aš pavienis sąn. perstatau visą senąjį komitetą. Į lit. kom. K. Rutkų iš Clev., O. Išleidime knygos neprisidėti iš T. M. D. izdo, tik bent galima draugams privatiškai paremti. Organas — „Vien. Liet.“ K. Čelkis.

E. St. Louis, Ill. Patėmių „Vien.“ 42 n. kad dar trūksta vieno sąnario į liter. kom. perstatau į Ladio vietą P. Mikolainį. J. J. Razokas.

43 n. „V. L.“ patėmijau, jog Wilkes-Barre, Pa. kuopa perstatė mane į literat. kom. Bet kadangi aš esu užimtas kitais reikalais, tai to urėdo neprisiimu, ir prašau draugus išsiritinti kitą ką. K. Rutkus.

Užsimokėjo: Philadelphia, Pa.

Seni: K. Unika 60
K. Jonaitis 60
A. Gelžinis 60
A. Špera 60
A. Juška 60
S. Mankus 60
J. Gudiškis 60
St. Andžiulaitis 60
A. Zuikis 60
Nauji: Mikolas Placenis 60
Eran. Liulevičia 60

Newark, N. J.
Seni: J. Arelitunas 60
J. Dambrauckas 60
J. Šeštokas 1,20
F. Mazdeika 60
K. Daminauckas 60
J. Gaubis 60
Už knygas parduotas 35
Pittsburg, Pa.
Seni: St. Damijonaitis 60
J. Kazlauckas 60
M. Urlakis 60
P. Vplungevičia 60
J. Maskeliunas 60
J. Balčius 60
A. Zelga 60
A. Viračkis 60
K. Bikinas 60
St. Didjurgis 60
Nauji: P. Sadula 60
F. Brėkšta 60
A. Palupis 60
J. B. Miskevičia 60
A. Paulekas 15
New York.
Naujas T. Petrauckas 60
Chicago, Ill.
Seni: V. Mišika 60
J. Mockus 60
J. Kulis 60
M. Montvila 60
M. Augštakalniute 60
M. Damijonaitienė 60
M. Laukiene 60
L. Azukas 60
Dr. A. L. Graičiūnas 60
Nauji: K. E. Bertulis 60
Valerija Vaineikiute 60
J. Globis 60
V. W. Rutkauckas 60
Bridgeport, Conn.
Senas J. L. Dulbis 60
Nauji: Jieva C. Dulbienė 60
J. Jokšas 60
Ansonia, Conn.
Nauji: J. Segevičia 60
V. Cinvinskas 60
J. Tamošauskas 60
A. Muraška 60
K. Muraška 60
Meriden, Conn.
Nauji: St. Lukoševičius 60
Ona Veličkute 60
Seni: J. Žemaitis 60
Vl. Karbauckas 60
J. Kvašinskas 60
Hoboken, N. J.
Seni: A. Pranaitis 60

J. Jusaitis 60
Ona Jusaitienė 60
Alena Vosyliene 60
J. Vitkauckas 60
Naujas A. Baisauckas 60
Union City, Conn.
Seni: V. Jurgaitis 60
J. Ratkevičia 60
T. Ratkevičia 60
V. Skroblas 60
F. Lieponis 60
V. Geležunas 60
K. Bakutis 60
J. Bekeris 60
Už knygas 25
Thorp, Wis.
Seni: Teof. Vaitkunas 60
J. Zavistanavičius 60
J. Kurtinaitis 60
Westville, Ill.
Seni: V. Kreivenas 60
V. Skinderis 60
Nauji: A. Kuprasevičius 60
A. Karpavičia 60
Hudson, Mass.
Nauji: Ed. Kugrina 60
J. Navikonis 60
J. Rimkus 60
Ig. Smigelskis 60
Carfiu, Scotijos.
Prisiūsta per J. Katių už 4 sąnarius 10 šil.
Kuopų vyriausybė, prie išdalinimo knygų teiksis pareikalauti nuo sąnarių, užmokėčio už šiuos metus ir butų labai malonu apturėti paskutiniems pakvit. pradžioje gruodžio mėn., tokiu budu gal butų galima išduoti pilnesnė atskaita stovio T. M. D.
T. M. D. Sekr. A. Ramanauckas.

Kasos stovis.
Į p l a u k i m a i :
Pagal „V.“ n. 40 buvo \$510,14
Bridgeport, Ct. k. 1,80
Ansonia, Ct. nauja k. 3,00
Pittsburg, Pa. k. 8,35
Hudson, Mass. n. k. 2,40
Beacon Falls, Ct. per 60
J. Zemaitį 1,80
Meriden, Ct. k. 1,20
Union City, mokslaeiviams per J. Kvašinską 3,55
Carfin Matherwell, Skotija 60
J. Katičius—10 šilingų 2,44

Westville, Ill. k. 2,40
Hoboken, N. J. k. 3,60
Union City, Ct. 4,80
„ už parduotą knygelę 25
Per J. Beckerį iš Un. City
nuo viešo bal. mokslaeiv. 23,45
Nuo A. Oševskio už 200
egz. „Žemės Istorija“ 10,00
Thorp Wis. k. 1,80
Collinsville, Ill. k. 2,10
Hardford, Ct. n. k. 1,80
So. Boston, Mass. 27,45
Senecaiville, O. A. Ilgu.
nas, nuo pavienių 2,40
Shenandoah, Pa. k. 1,80
Viso \$616,53

I š m o k j i m a i :
Pačtos žymės 59
V. Martys. mokslaeiviui 8,80
A. Ramanauckui centr. sekr. ant stampų 2,00
A. Oševskiuui už atspaudinimą 4,500 egz. Žem. Ist. 155,00
A. Oševskiuui už išsiuntimą kuopoms pačta ir exp. 12,77
Sukolekt. Bridgeport ir Union City čekių po 10c. 20
Viso 179,36
Liekasi izde 437,17
Izdin. T. M. D. J. Naujokas.

Laiszkas isz kares.
(Tasa, žr. 43 n. „Vien. Liet.“)
Aš jau budamas per pusę grabe, mirties nesibijau, ir net meldžiu jos greičiau mane išvalniti iš tos baisios pasaulės, vienok pamatęs ligonbutį, kuriame ir mane greit kirmėlės gyvą turės suėsti,—kaip daug šimtų jau čionai suėdė: ir matydamas tuos gyvus skeletus, nuo kurių lietus ir saulės karščiai nupudė mėšą nuog kaulų, čiai šalti šiurpuliai perejo per kuną, ir plaukai ant galvos sukilo.
O kirmėlės, judėte juda! Apie pagelbą jau nėra ko ir šnekėti. Jeigu butų šimtą kartų tiek daktarų, seserų, feldšerių ir sanitarų, kaip dabar yra tai ir tada dar butų permaža. Vargšes seseris bėgo klupdamos, ba ir joms nėra laiko ant reikalingo pailsio, jos teip pat užmerkia amžinai akis neviena, norėdamos palengvinti sopulius sužeistų vargšų kareivių.
Mikolas gyveno dar 10 dienų po sužeidimo, bet daugiaus laiko išbuvo apalpęs; aš giniojau nuog jo kirmėles, nors ir pačiam buvo gana sunku su joms kariauti; nekartą vargšas verkdamas meldė jį pribaugti, nes jis kentė baises sopulius. Pas mus visi prašo pribaugti. Tai yra neaprašomos ir neapsakomos baisybės, kokias mes čionai kenčiam.
Daug, labai daug butų rašyti, bet nėra galima, nes nėra nė popieros, nė rašalo, nė pinigų už ką markės (stamp) nusipirkti. Bet kas bauriausia yra, tai kad mums ir rašyti nenor daleisti, vadinasi jeigu ir ką parašai, jie nori perskaityt. Šitam laiškui suteikė visus reikalingus daigtus viena sesutė ir ji apsiėmė jį išsiųsti.
Dnok jai, Dieve, sveikatą.
A. Jurgin.
Teip užbaigia savo priesašą rašytojas Mikolo laiško.
Tai mat, kaip pabaigė vargšas Mikolas savo vargingą gyvenimą. Nežiurint į tą, kad jam suvisu nereikalas buvo stoti į karę, esant vienatiniu sunum ir parama savo senelei matušei ir našlei, pusaklei serelei, vienok buvo paimtas ponevalės ir įskaitytas į „Laisvą kamandą“ (Ohotničiaja komanda), kaipo tartum pats iš savo valios butų pastojęs į kariuomenę. Nevienas teip begėdiškai ir prieš „zokonus“ (įstatus) yra atiduotas į kariuomenę; šimtai tokių buvo po visą Mandžuriją ir Kvantuną: niekas nežiurėjo, ar esi liuosas nuog karės ar ne, visus sukimšo tenai, ir — marš, mušti japonus.
Velionis rašo, jog išsiunčia mums savo pinigus ir daug laiškų. Mes tačiau negavom jokių pinigų ir laiškų, apart vieno, kuomet jis tapo paimtas į karę: jis tada jau rašė, jog

išsiūnčia mums savo pinigus. Aš keletą kartų klausinėjau ant pačtos, bet man vis atsakė, jog jokių pinigų ant mūsų vardo nėra. Meldžiau jų pajieškoti, ir ant to gavau atsakymą: „kas gali karės laike sujieškoti pinigus“.

(Toliaus bus.)

Juozas Kaz. Jankauskas.

Laiszkas in sektantus *)

Kelionėje mano gyvenimo.

(Iš maskoliško vertė S-vis).

Pirmam laiške aš trumpai išdėčiau tą, kaip pasidarė permaina mano gyvenime ir paminejau apie pateptą karalių; dabar gi menuosi esąs kaltu parašyt jums, malonūs Kristuje broliai ir sesers, kodėl aš nepripažintu karalius Dievo pateptiniais. O jūs, brangūs draugai, nuovokūs ir gerai mislijanti broliai, ir patis perkrautinėkite, surygindami su šv. raštu, ar ištikro tas teip yra.

— Kas šioje gadyneje patepa carus (karalius)?

— Juos patepa popai, stabarniai, mitropolitai, arkirejai.

— O ar jūs galite pripažinti ir tikėti, kad jie, t. y. ir mitropolitai, ir arkirejai, ir popai yra Dievo pasiuntiniai ir Kristaus apastalai? Jeigu ne, tai kaip galima carus pripažinti Dievo pateptiniais? Kad mes nepripažintame vienu, tai negalime pripažinti ir kitų; delto tai aš nepripažintu nė popų, nė carų, o pripažintu juos šios gadyneje Dievo, t. y. velnio pateptiniais. Kristus, pradėdamas savo darbą, pirmučiausiai atsikratė, nuvijo nuo savęs velnią, reikalaujantį nuo jo paklusnybės. Ir vėl Jį paima velnias ir, užnešęs ant augšto kalno, parodo Jam viso svieto karalystes ir jų garbę, ir sako jam: „viską tą duosiu tau, jeigu, puolęs, patikloniosi man“. (Mat. evang. 4 pers. 6-9 eil.; Lukoš. 4 pers. 5, 6, 7 eil.)

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

Jeigu visos viešpatystės esti po velnio valdžia, tai kaip carai arba karaliai gali būti Dievo pateptiniais? Bet paantrinu, kad jie yra pateptiniai to Dievo, kurį Kristus vadina velniu ir žmogžudžiu (Jono evang. 8 per. 44 eil.). Jūsų tėvas, velnias, ir jūs norite išpildyti užsimanymus jūsų tevo; jis buvo žmogžudžiu iš pradžių ir neužsilaike teisybėje, nes jame nėra teisybės. (Jono evang. 8. p., 44 eil.). Ir kada Jo mokiniai mislijo, kad jis įstato viešpatystę, kur galėtų viešpatauti ant giminių (tautų), Kristus pasakė: „karaliai viešpatauja ant tautų, ir valdantieji jas vadinasi geradėjais jų; bet tarp jūsų tegul teip ne bus. (Lukoš, persk. 22., eil. 25, 26). Taigi dieviškoje viešpatystėj nėra ir negali būti nei jokių carų, nei kunigaikščių, nei bajorų, nei pavaldinių. Pas krikščionis yra vienas karalius — Dievas, o kunigaikštis — Kristus, o visi krikščionys — broliai ir lygtiesiai: nė ne augštesnių, nė žmonių. O lyg karaliai ne žmogžudžiai? Ar gali pripažinti Dievo pateptiniais karalių Erođą, Neroną, Turkų sultoną? Tai klausiu jūs, mieli broliai, koks gi tas Dievas? Turkus dabar skerdžia teip vadinamus „krikščionis“, gyvenančius Turkijoje, o visos kitos teip vadinamos krikščioniškos tautos ir karaliai ramiai sau žiūri į tą, o vokiečių ciecorius Vilhelmas da padeda turkams — tai jums ir Dievo pateptiniai! O Maskolijos caras-batiuška bene geriau pasielgė su krikščionims-muzikais Charkuvos ir Poltavos gubernijų, kaip turkas? O šv. raštas sako, kad joks žmogžudys neturi amžino gyvenimo, jame esančio. (Jono gromata, per. 3, eil. 15). Taigi šv. raštas aiškiai sako, kad joks žmogžudys, — nė carai, nė kunigaikštis, — nė prastas žmogus, — šoks, ar toks užmušėjas — ne tik tai ly-

gus su galvažudžiu-plėšiku, bet dar blogiau: plėšiks užmuša, budamas apimtu kokių nors aplinkybių ir gali metavoti ir paliaut užmušinėjęs, tuomet tarpu kaip karaliai, kunigaikščiai ir jenerolai užmušinėja iš savo valios, ir jiems nėra už ką daryt metavonę.

O kada į alyvų sodą atėjo kunigų tarnai ir karaliaus kareiviai areštuoti Kristų, — ar Kristus pripažino jų valdžią? Ne, nepripažino, tik teip jiems pasakė: „kasdien buvojau aš su jumis bažnyčioje, ir jūs nepakėlėte ant manęs rankų, bet dabar — jūsų laikas ir tamsybės valdžia“ (Lukoš. per. 22, eil. 53) t. y. velnio valdžia. Na, argi gali dieviška valdžia nukryžiatuoti Dievo sunų? Ne, tai negalimas daigtas. O ar dabar ne tas pat darosi, kaip laikuose Erodo? Kiek, paveizdan, mūsų brolių nukaukino ta „dieviškoji (Dievo duotoji) valdžia“ ir be paliovos kankina po Maskolijos kalėjimus, arba ištremdami į uzkankazį ir į leduotus Sibiro tyrus už tai tik, kad jie teisingai pildo ir gerbia Kristaus mokslą — evangeliją ir pasimeldžia prie Dievo patis, nes nenor mokėti popui už maldas. Tai mat tie Dievo pateptiniai ir dieviška valdžia apsiaustieji kankina ir žudo žmones už tai, kad jie meldžiasi ir garbina Dievą, o karčiamas ir paleistuvystės namus, ir kalėjimus — popai šventina ir prašo nuo Dievo jiems pasisekimo! Ir žiūrėkit, caras, Dievo pateptinis, iš Dievo mylistos jau pasidarė karčiaminiu šinkorium ir paleistuvystės namų globėju, ir tas viskas yra popų pašventinama.

Dabar aš noriu jums papasakoti, kiek aš turėjau pakelt prispaudimų ir kankinimų nuo popų ir valdžios, — nuo tų velnių, kaip aš juos vadinu — pasekusių Kristaus pėdsakiu. Papasakosiu kaip Zurbinskos-Valelės kaimo popas,

Mykolas Salucha, sukėlė prieš mane aplinkinius žmones, ir kaip jie užpuldinėjo ant manęs — tik paklauskite ir apmilykite, ar gi tai Dievo pateptiniai?

Iš pradžių užpuldinėjo ant mano tėvo, kad mane išvytų iš namų, delto, kad jeigu, girdi, aš busiu prie tėvo, tai mano sesers neištekesiančios už vyrų, — nieks girdi jų neimsias, — jeigu kas ir norėtų, tai jis, papas, nepavelsias. Paskui, matydamas, kad tėvas nepasiduoda ir neklauso jo, jis ėmė gundyt žmones, kad išvytų mane iš Valelės kaimo. Ir ant galo stačiai pradėjo bažnyčioje (cerkvėje) prikalbinėt, kad mane užmuštų. Sakė, girdi, kad „kuopa — tai didelis žmogus, ir ką „ji užsimanys, tą ir padarys“ ir jokio sūdo nebusia.

— Jis, Silvestras Muž, dabar, kaip užkrėstas gyvulus, — kalbėjo apie mane popas, — kurį reikia užmušt, kad kitų neužkrėstų. Jis — nuparkusi avis... Negalima, kad jis gyventų Valelėje, nes jūsų vaikai gali užsikrėsti ir prazut, kaip jis yra prazuvs.

Įkalbėjo žmonėms teip, kad vieną nedėdienį ar šimtas žmonių su šimtininku ir dešimtininku atėję pas popą pasakė, kad jie esą jau prisirengę padaryt viską, ką popas jiems sakys.

— Na ir gerai padarysite, — atsakė jiems popas. Aš ėjau gatve. Netoliesia cerkvės mane pasitiko ta mynia žmonių. Aš nusiemiau kepurę ir pasakiau jiems: „labą dieną“. „Labą dieną! Kur eini?“ — atsakė jie man.

— Į lauką, — atsakiau. — Kodėl tu nenori susitakyti su batiuška? — kalbėjo jie man. — Jeigu teip bus, tai mus kaime — ar tau, arba mums nebuviena. Del tavęs mes negalime nė į cerkvę nueit. O Jaudošėiukų Jonas, kareivis-gvardijokas, sakė man, kad batiuška liepęs tave užmušti.

— Na ir gerai padarysite, — atsakė jiems popas.

Aš ėjau gatve. Netoliesia cerkvės mane pasitiko ta mynia žmonių. Aš nusiemiau kepurę ir pasakiau jiems: „labą dieną“. „Labą dieną! Kur eini?“ — atsakė jie man.

— Į lauką, — atsakiau. — Kodėl tu nenori susitakyti su batiuška? — kalbėjo jie man. — Jeigu teip bus, tai mus kaime — ar tau, arba mums nebuviena. Del tavęs mes negalime nė į cerkvę nueit. O Jaudošėiukų Jonas, kareivis-gvardijokas, sakė man, kad batiuška liepęs tave užmušti.

— Na ir gerai padarysite, — atsakė jiems popas.

Aš ėjau gatve. Netoliesia cerkvės mane pasitiko ta mynia žmonių. Aš nusiemiau kepurę ir pasakiau jiems: „labą dieną“. „Labą dieną! Kur eini?“ — atsakė jie man.

— Lyg jus mokino tarnaujant carui užmušinėti nekaltus žmones? — atsakiau aš ir pažiu-rėjau stačiai jam į akis.

— Bene mstę caras štunda*), kad lieptų užmušinėti nekaltus žmones? — atkirto ji man, šmarkiai paraudonavęs.

— Ką aš kaltas, kad jus norit manę užmušt? — atsakiau jiems.

— Gerai, — tariau aš jiems, — o jus lyg nežinot, kad ne tik už žmogų, bet už gyvulį yra teismas? ir, kas užmuš — turės atsakyt.

— Už štundą ne bus jokio teismo — atsakė jis, — batiuška sako, kad tave ant kelio galima užmušt ir prapulsi, kai šuva.

— Ir už šunį atsakysi, jeigu ji nekaltą užmuši.

— Na ką mes dabar darysim su tavim? — kai kurie tarė man.

— Veskite jį pas batiušką ir pamatysim ką jis pasakys? — rekė kiti.

Ir mynia pagriebė mane ir nuvedė pas popą.

Ar dešimts žmonių jėjo su manim į popo namą, o kiti pasilikio ant kiemo. Bute popas paklausė jų:

— Ką sakysit?

— Mes atvedėm prie jus, tėveli, Mužą, — tarė Jonas Jaudošėuk, — kad padarytumėt parunką, ką su juo padaryt?

Popas dėbtelė ant jo ir ant manęs, ir ant žmonių, kieme stovinčių, ir tarė jiems:

— Tai jus da reikia mokyt? Jūs patis žinot, ką reikia daryt su tokiu. Juk jau aš sakiau jums per pamokslą...

— Jūs, batiuška, sakėt, kad mes jį užmuštume, — tarė Jaudošėukų Jonas, — bet, kaip mes jį susitikom ant gatvės, tai jis apskelbė mums, kad ir už gyvulį esąs sudas, ir net už šunį.

— Tai labai liudnas dalykas, — tariau aš popui, — kad šią gadyne jau net ir nuo bažnyčios negali laukti nieko gero, kadangi senovėje plėšikai-galvažudžiai gyvendavo giriuose ir žmonėms pastodavo kėlią ir užmušdavo juos, o dabar jie gyvena cerkvėse.

Popas net pabalė iš pikto mo ir rekė kranksėdams.

— Kam jūs čia atvedėt jį? Veskite jį lauk iš čia!...

Starosta Kužma Rybak išvedė mane iš buto, ir aš nuėjau sau namon. Į kelias dienas po to atsitikimo nuėjau į beržyną pasivaikščioti. Aš tankiai ten nueidavau pasivaikščioti. Man beinaut takeliu, štai susitinku tris pusgirčius žmones: viens buvo popo darbininkas, kita — cerkvės sargas, Radijonas Melnik, ir trečias — popo kaimyns, Jonas Kabalčuk.

Sustabdė jie mane, ir Radijonas Melnik užklausė manęs:

— Na, o ką, Muželi, ar turi tu Evangelijas?

— Turiu, — atsakiau aš.

— Na, tai sėskis šičia po beržu ir perskaityk mum, kokia nuodėmė tam, kurs užmuša žmogų?

Aš supratau, kas čia švenčia, ir, atsisdėjęs po parodytu man beržu, atsiverčiau Evangelijas, radau tą vietą, kur apaštalas Povyilas sako, kad „mes zinom, jog iš teisybės yra dieviškas teismas ant tų, kurie daro tokius darbus“ (Grom. į Rymiečius per 2, eil. 2) ir paskui perskaičiau jiems, kad Kristus prisakė mylėt net neprietelius savo, ne tik tai ką ne užmušti šiaip kokį artymą savo. Išklause tai, jie pradėjo šnekėtis tarp savęs: — Na ir už ką gi jį užmušt? Ką čia blogo jūs girdejt?

Ir Radijonas išsiėmė iš kišenės 23 kapeikas ir, atiduodamas man, tarė:

— Te, — tai mes už tavo sveikatą išsigėrėm, o čia tai liko išgraža.

Aš atsistojau ir greitai nuėjau namon.

Ant rytojaus nuėjau pas Radijoną Melniką ir paklausiau jo: Keno tie pinigai ką tu man vakar davei?

— Batiuška mums davė, — atsakė jis man, — kad mes, išsigėrę, tave užmuštume arba primuštume mirtinai. Jeigu norėsi skystis, tai aš galiu priesiekti, kad jis mus siuntė tave užmušt.

Aš parašiau apie tai vieną laišką mitropolitui, kitą prokurorui, bet prokuroras man atsakė per valdžiaus kancelariją, jog esą kunigas už vartojamus prieš mane smarkumo ir grosos saikus dėl apgynimo savo avelių, neatsako. O mitropolitas man nė atsakymo nedavė.

Na tai jums ir valdžia ir tiesdarystė Dievo pateptinių! Štai jums krikščionis bažnyčios Dievo, kurie siunčia užmušti nekaltą žmogų!

Vieną kartą atsitaikė man nuvažiuoti į Kijevos miestą pas brolius, ir kada sugrįžau namon, popas pašaukė pristavą, kad tas iškrėstų mūsų namus, delto, kad buk aš parsivežęs iš Kijevos keturis pudus knygų. Pristavas drauge su popu atvažiavęs pas mus iškrėtė visas pakampes, pervertė visus kuparus, — nieko nerado ir, atsigrėžęs į popą, užklausė:

— Na tai kur tos knygos?

— Imkite nuo jojo šitas, ką guli ant stalo, — atsakė popas. Ant stalo buvo Biblija, Evangelijos ir Psalminės.

Pristavas paėmė jas ir, išėjęs iš buto, sykiu su popu įsisėdo į bričką. Aš prašiau pristavo n'imiti tu knygų, ir sakiau jam: — N'imkite, jusų mylista, juk aš žmogus neturtingas, o knygos prekioja penkis rublius.

— Peržiūrės jas policijoj ir atiduos, — riktelejo popas.

— Kas jas ten policijoj žiūrės? Juk šičia yra abidvi policijos, — ir valstietiška*) ir dvasiška — atsakiau aš.

*) Graždanskaja.

— Aš neturiu kada, — tarė pristovas. Tuo tarpu atėjo mano tėvas ir pasisveikino su pristovu.

— Na ką sakysi, senuk? — paklausė pristovas.

— Et, aš matau, kad mes bereikalingai statom mokyklas, samdom mokytojus, perkam knygas ir mokinam vaikus...

— Kodėl? — nusistebejo pristovas.

— Ugi mat, — tarė tėvas, — aš leidau savo sunų į mokslą, pirkau jam knygas ir mislijau, kad kai jas išmoks skaityt, tai ir aš pasiklausysiu, o jus atimate nuo jo knygas.

— Nelabas popas turbūt tave krikštijo, senuk, ir tu nieko nesupranti, — juokėsi pristovas.

— Jūsų mylista, — aš jam atsakiau, — ar tik tai tas popas buvo nelabas, ką mano tėvą krikštijo, ar ir šitas nelabas, ką jus atvedė čionai? Kuo mano tėvas kaltas, ir aš kuo kaltas, kad jūsų popai nelabi: viens nelabasis popas mano tėvą krikštijo, o kitas nelabasis popas jus pašaukė atimti nuo manęs knygas. Lyg mes kalti, kad jūsų teki nelabi popai?

Pristovas, nieko neatsakęs, dunkstelė vežėjui į kuprą ir tarė: „judik! Pirmyn! Važiuk!“

Teip ir nuvažiavo ir nusivežė mano knygas: bibliją, evangelines ir psalmines.

Na tai jums ir dieviškoji valdžia! Nelabi popai patepa da nelabesnius carus, o prie to da ir biaurios, o biauriejai carai, nelabų popų patepti, vadina save Dievo pateptaisiais ir paskiria nelabus gubernatorius ir pristovus kankinti vargdienius žmones.

Bet ar pripažindavo pirmieji krikščionis carus už Dievo pateptinius, ir jų valdžią už dievišką valdžią?

(Papaiga ant puslapio 545)

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

*) „Razwiew“ N4, balandis 1904 m.

Nuo Tarptautiszko Socijalistu Kongreso Amsterdame.

(Tasa.)

Mielai atzymėjam ir tą, kad parėjus kolonijališkame klausime ginčams, kurie net syki buvo pagimde aštrų susitrenkimą tarp Gaingman'o ir Bernštein'o, Van-Kol priverstas buvo atsiimti atgal savo rezoliuciją, esančią ultra-marksiškos pobūdžio. Van-Kol bandė iš pradžių pastyt klausimą tokiam pavidale: 1) ar reikalingos kolonijos ar nereikalingos? 2) ar privalo visos šalys pereiti visus etapus išsiplėtojančio kapitalizmo ir susikuopimo išdirbysčių? Jeigu ant tų klausimų būtų buvę atsakyta patvirtinančiai, — Van-Kol visai neabejojo kad teip bus, — būtų prisieję patvirtinti, kaip ir jo rezoliucijoje buvo minėta, kad mes privalome palengvint bėgi ir pagaliaus net stumt priekin išsiplėtojamą kapitalizmo kolonijose, nors tokiu budu mums būtų prisieję daugeliu kuom paaukauti, paveizdan, liekanomis bendrų formų savasties. Įstabų, kad įnešimas Van-Kol, prirodantis, kad hipoteza Marks'o apie tai, kad kai-kurios šalys gali išsiplėnti minėtos stadijos išsiplėtojimo kapitalizmo, buk esanti ta hipoteza suniekinta gyvenimo praktikos, — tas įnešimas buvo patalpintas organe revizionistų — „Soc. Monatshefte“ — ir susilaukė komisijoj parėmimą Bernštein'o. Prancuzai soc.-revoliucionieriai (ypaticgai blankistai) teisingai užtėmijo, kad rezoliucija Van-Kol teikia socialistams uždavinius, neturinčius nieko bendro su socializmu. Gaingman ir kiti kalbėtojai, tarp jų ir dr. Volchovsky, nurodė, kad į pamatus rezoliucijos joku budu negalima dėti teip prieštars, abstraktiškas ir, iš d. lies, teip neaiškias mintis, kaip kad mintis Van-Kol'o įnešime, kuriamė ir pastatymas klausimo —

pav., ar reikalingos (kam?) kolonijos — atsižymi dvejojama prasme.

Po to, kaip pats Van-Kol atsiėmė atgal savo rezoliuciją, priimta dvi kitos: pašalinė, dalykuose Indijos, sudėstyta per Gaingman'a, ir visuotina, įnešta de-Briukeri'o. Abejose griežtai buvo peikiama dabartinė kolonijališka politika buržuazo-kapitalistiškos pakraipos, su visomis tos politikos pasekmėmis ir įnagiais: militarizmu, imperijalizmu ir tt. Socijalistų partijos pasiėmė sau į uždavinį — kiek galint veikti ant įstatymdavystės, kad progresyviškais keliais būtų paplatinta kolonijų autonomija, ir pasistengti įkūnyti kolonijose visokius gerus užmanymus, kurie pakeltų jų gyventojus ant augštesnio laipto kultūros (apšvieta, darbai ir budinkai bendrai-naudingo pobūdžio, apsergėjimas prigimties dovanų nuo grobikiškos ukvados (gaspadorystės ir tt.).

Į pamatus rezoliucijos apie apsergėjimą darbininkų įgulė dvi idėjos: tiesa kiekvienos esybės buvio (das Recht auf die Existenz) ir įvedimas progresyviškai-įplaukiamosios (— nuo turto) duokles įkurimui tam tikro darbininkų apsergėjimui fondo. — Be ginčų priimta tapo rezoliucija švesti 1-mą gegužės. — Klausimas apie įeivystę ir išėivystę (— migracija ir emigracija), pakėlęs rimtus nesutikimus, buvo atidėtas sekanciam kongresui. — Be debatų buvo priimta teipgi rezoliucija Drezdeno „partei-tag'o“, uždėdanti pareigą socialistų partijoms reikalauti tiesų moterims rinkimuose.

Sunešant skaitlines, darbų Amsterdamo kongreso, reikia pripažint, kad visa eilė painių ir reikalingiausių problemų (— klausimų) dabartiniame darbininkų judėjime rado jame rimčiausį, akiliausį ir visapusių perkratinėjimą. Ant pagailos, žymi dalis tų darbų

praėjo nuopublikos nepatėmyta. Trumpas laikas, pavestas kongresui, drauge su daugybe ir painybe prigulinčių peržiūrėjimui klausimų privedė prie to, kad visas centras sunkenybės darbų buvo perduotas į priruošiamas komisijas, ir į viešą susirinkimą kongreso darbai buvp perduodami tada, kada jie buvo pakaktinai apdirbti per komisijas; vadinas, kongresas tegavo tikrai rezultatus komisijinių diskusijų, tuomtarpu kaip pats procesas darbų išdirbimo pasiliko nuo visuomenės akių uždengtu. Dėlei šitos priezasties, suprantama, ypatos, nebuvę ant komisijinių sesijų, nieko akyvė apie tuos darbus negalėjo žiuoti. Teip, pav., reikėjo buti akyvaizdoje sesijų komisijų apie socijališką politiką ir darbininkų įstatymdavystę, kur ypatingai spindėjo savo milžiniškais ir visapusniais pažinėjimais reikalų, sąlygų gyvenimo, budų apgynimo interesus darbininkų kliasos Molkenburg ir Vurm, o iš prancuzų — jauna, neseniai subujojusi spēka, Pol Lui; be šito visko kongreso sprendimai gali pasirodyti paprastu formališkumu. Reikėjo dalyvauti komisijiniuose darbuose ir dėlto, idant pažymėt kongreso linkmę, kas kart aiškiau apsireiškiančią, nusikratyti persenusioms idėjoms dalyvauti socialistams dabartinės valdzios sistemoje arba ministerijalizmu. Kongresas daugiau pradėjo dėti didesnę svarbą ant vidurinės propagandos žednoje šalyje ir aštrios kovos ekonomiškos bei politikiškos, organizuojant vis didyn darbinikišką armiją, negu ant paviršutinės parlamentariškos taktikos. Ir nėra abejonės, kad vaisiai šito kongreso darbų nenumaldomai atsilięps ant viso socijalistiško judėjimo labai geram pavidale trumpame laike”.

(Toliaus bus.)

Vargomatis.

Mums ir reik prisidet.

Perskaitęs „Lietuvos“ 44 n. paraginimą prisidėti ir mums prie išsiuntinėjimo kareiviams — nelaisviams (lietuviams), sumtiems per japonus ir esantiems Tokio, Japonijoje, lietuviškų raštų, aš nuėjau 30 spalnio į japoniško konsulio biurą ir paprašiau duoti adresą, pagal kurį geros valios aukautojai galėtų pasiųsti nelaimingiems suiminiams dvasiško maisto — raštų. Konsulis labai pagyrė tą idėją ir mielai man adresą suteikė. Apart to dar patarė parašyti laišką Japonijos karės ministrui, perstatant lietuvius esant kitokios tautos, negu maskoliai, ir paaiškinant, idant raštai netaptų išdalinti kam kitam, kaip tik lietuviams. Aš, žinoma, apsiėmiau tą dalyką atlikti. Taigi, kuriems tie dalykai guli prie širdies ir kurie teiksįs sušelpiti suiminius auka, meldžiu visus perskaitytus raštus, laikraščius, knygas, brošiūreles — visokį nuodą maskoliškajai bestijai, carizmui ir gaujoms jo tarnų, — pasiųsti man, o aš viską sudaręs į tam tinkamą skrynute, pasiųsiu vienu kartu į Japoniją. Kiek ten svarų susidarys siuntimo, ir kiek už tą reikės užmokėti expresui, iš anksto nežinia, bet man rodos, kad tuos kaštus turėtų užmokėti, kaipo auka iš savo pusės Tėv. Myl. Draugystė.

Siūzdami literaturą ant mano vardo, adresuokite teip:

J. Naujokas,
10 E. 3-rd str., New York.

Ballus! Ballus!

S. L. A. 7 kuopos, Pittston, Pa. 17 d. Lapkričio 1904 m., ant Armory Hall. Muzika kopuikiausia. Prsidės nuo 7 val. vakare. Užkviečiam lietuvius ir lietuvaites kaip vietinius teip ir iš apielinkės pasilinksinti. KOMITETAS.

„Vienybės“ redakciją telephonas (PEOPLE'S telephone) 7145.

Lietuviu tauta

senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tęsa.)

tai gresia pavietrė ant žmonių ar gyvulių, ir todėl neretai kil-davęs verksmas ir sujušimas kaime ir susiedijoje.

Alabatis ir *Vaišganta* buvo globėjais linų. „Žilos senovybės liekana yra linų ukė Lietuvoje: rodos, jog tas nandin-giausias augalas, kaip jį Linnaeus pavadino (linum usitatissi-mum), laukuose augantis Aigypte, apsirinko liet. žemę už an-trą tėviškę, kur daug doriaus auga negu kur kitur; mokėji-mas teip-gi jį glamonėti ir apdirbti siekia seniausių gadynių liet. tautos. Kur liet. gentė tapė įtėmyta, ten linų auginimas buvo erdvas: diakonas Povilas Warnefrid, rašydamas apie Longobardų dėjas, sako: pas Gerulius matęs esąs laukus linais apsėtus bezaliuojant (camporum viridentia lini—I. c. 20). Dar reikia įtėmyti, kad pietiniams Europėnams lininių audimų dar nevartoję ant apdarų, Lietuvos nuo kojų iki galvai ren-gėsi gražiomis, baltomis ir dažytomis drapanomis, o vasarą ir vyrai kito aptaiso, apart lininio, nevartojo, kaip liudija Dus-burgas. O pradžioje XV-to amžiaus, kada Prancuzų karalienė Izabellė, pati Karolio VI, buvo pirmoje graželninke Prancu-zijoje, kuri ėmė lininius marškinius dėvėti, Lietuviai toje pa-čioje gadynėje platino pas savę vartone gelumbės, kuri iki tam-laik buvo vos ženklų puikės buvusi“ (Norbutas).

Girykštis buvo girių baidyklė (Mešu Deevs, mešu vihrs), kurio persigandę, žmonės numirdavę: jis buvęs gauruotas, baisus, su ragais ant galvos, labai piktas ir goslus; kartais per Rasos šventes iš girių išpuolęs, jis pasigaudavęs šokančias mer-gas (Slg. senovės Satyrai, liet. Rusinų-Turosik, kurs turėjo auksines nagas ant ozkos kojų).

Laumėje Lietuviai įsiveidyja netvirtumą ir palaikumą moterių. Ta dievė buvo vylioke ir šaltiniu nelaimių dėl visu-tų, kurie buvo pavilbinti dyvinu jos gražumu. „Laumės ap-mainytas“, lyginasi Lenkų „dziecię Zmory“. Vaivo rykštė bu-vo pavadinta josios juosta (Laumės juosta), su kuria ji vylio-ja pas savę ne vien žmones, bet ir dievus, ir ką tokiu budu pritraukė prie savęs, paskui savo nejautrumu buna priešasčia-jo mirties. Bet asočius patolaik vandenį neša, pakolaik ausis nenutruksta. Vieną kartą iš savo rumų debesiuose, sėdėdama diemanto krėsle, pamačius ant žemės stebėtinai dailų jauni-kaitį, umai, po paleista juosta, dievė nusileidė iš debesų ant žemės. Dievės apsilankymas pas jaunikaitį turėjo savo pasek-mes: ji pagimdė sunų, vardu *Meilus*, ir tas sunus buvo augi-namas pas burtininkę ant Nerio kranto. Motina po 3kart ant dievos leidėsi ant žemės, idant savo krutimis papenėti sunų, iki galiaus augščiausias dievas sužinojo viską. Tad atkakęs į vietą, kur buvo *Meilus*, nustvėrė jį už kojų ir užmetė ant aug-ščiausiojo debesio, kur dabar jis esti pavidale Sietyno; jo-gi motinai nupjovė krutis ir, sukąpojęs į mažiausias daleles, iš-mėtė po žemę. Aišku dabar yra, iš kur atsirado „Laumės pa-pai“ (belemnitai). Laumės juostą vadina dar žmonės Linksmi-ne todėl, kad linksmine biednus žmones: ištolo toji šviečia ir žibą akyse mirtinų žmonių, bet dingsta prisiartinant. Todėl Laumė ir yra suvedžiotoja, dievė moteriško nestovumo.

Karaliune buvo esybė valdanti dangaus šviesunus, tai jauna merga stebuklingo gražumo, kurios galvą puošia saulė; ji dėvi žvaigždėmis adytą skraistę, kurią ant peties susega pendentu, turinčiu viduryje mėnulį. Josios juoksmas—tai auš-ra, o ašaros—diemantai. Jeigu lyja, saulei šviečiant, tai žmo-nės sako: „Karaliune verkia“.

Laimė (Diana) buvo tai dievė, kurios globai buvo paves-ti žemės vaisiai. Ji pasirodydavo žmonėms trejopuose rubuose: jei turėjo gerai užderėti javai, tai buvo apsiredzius žaliuose, jei turėjo buti karė,—tamsraudoniuose, prieš badą-gi ir marą—juoduose, už ką ją Lietuviai tad vadino Marų merga. Žmo-nių dainose ir pasakose ta dievė yra perstatoma kaipo gerada-vinga ir pagailinga: ji išklauso prašymus savo maldininkų, ir todėl lytingą laiką, tankiai, atkeičia ant giedros, idant jiems suteikti laiką dėl suvalymo javų; todėl daina sako: „Laimė lėmė sauluzės dienatę“. Neaišku yra, ką ženklina Rėzos pri-vesti iš dainos žodžiai:

„Laimė šaukia, Laimė rėkia,

Basa bėgant per kalnelį. . . .

L. Jucevyčius (iš Pakievio) paduoda šitą Žemaičių dainą:

Oi neduok dieve laimuzei lemti,

Toj pačioj kaimoj mergytei augti!

Aš nepaspėsiu žirgelį šerti,

Kožną dienele muštroj jodyti:

O tai duok dieve Laimuzei lemti,

Ben par mylele merguzei augti—

Tai aš paspėsiu žirgelį šerti,

Kas nedėlele muštroj jodyti.

Oi neduok dieve Laimuzei lemti,

Toj pačioj kaimoj bernyčiui augti:

Aš nepaspėsiu žlugtelį skalbti,

Kožną dienele baltai vaikščioti:

O tai duok dieve Laimuzei lemti,

Ben par mylele bernyčiui augti:

Tad aš paspėsiu žlugtelį skalbti,

Kas nedėlele baltai vaikščioti.

Latviai kartais Laimę vadina Nauda, globėja turtų (latv. nauda—pinigai). Laimė (gal Lakszmi Indų), kurios Milda yra vėlesniu išdirbiniu per atskyrimą atributų, turėjo didelę garbę Lietuvoje: „teip Laimė lėmė“! „be Laimės laimjs“ (zmo-gus be triuso pasisekimą turjs). Laimė su Linksmine (Laumės ar Laimės juosta) turėjo artimą turėti susirišimą.

Lietuva (Latvių Dakla(?), Skandinavų Feja) buvusi dievė, kuri globė liuosybę, prilaikė sątaiką ir meilę tarp Lie-tuvių, duodavo jiems drąsos ir kantrybės visuose geruose už-siemimuose. Jos rumai buvę kur-ten-labai toli žiemiuose: ten gyveno šešėliai karžygių, kritusių kovoje už liuosybę. Ženklu dievės Lietuvos buvo laukinis katinas, vilpišys, kaipo sutvėri-mas mylintis liuosybę. Atmintis apie šitą dievą ilgiausiai už-silaikė pas Lietuvius, gyvenančius Trakų apygardose, pas Lie-tuvius ir Prusus. Jos vyru buvo *Trinetas*, o dukra *Dalia*, ku-rią Latviai išpažinojo kaipo globėją liuosybės ir dalintoją nuo pelnų už narsumą.

(Toliaus bus.)

(Pradžia ant puslapio 540)

Ne, nepripažįdavo. Apaštalas Povylas rašo: „deltogi mūsų rugesčiai nėra prieš kuną ir kraują, bet priešais vyriausybes, priešais valdžias, priešais svieto valdytojų tam sybę šio amžiaus, priešais dvasiškiją padangės piktybių“ (Efezijonam, persk. 6, eil. 12).

Teip ir mūsų kova, mieli broliai, turi but visados taikoma „priešais vyriausybes, priešais valdžias ir svieto valdytojus“. Del šitos kovos tegul neuitila mūsų spēkos ir tegul visados bus dušiose ir širdyse mūsų ant to šventojo darbotas nepajudinamas ir nesugriaujamas tvirtumas, nors tai atsietų kentėti visokias kančias, tyroniškumus ir prispaidimus. Tikėdami į vienatinę, viską pergalinčią gerumo pajiegą, mes nuveiksime (pergalės) blogumą, išvysim nepykantą ir piktybes! Visas svietas tad užsisiaus neišoyktančia garbe, ir per mūsų kovą užsvies teisybės, gerumo, pilnos liuosybės ir tiesos spindulingoji saulelė. Taigi kovosime už teisybę ir tiesą, mano brangūs, malonus broliai ir sesers!

Ekstra susirinkimas.

Brooklyn, N. Y. S.L.A. 38 k. atsibus 13 lapkričio, nedėlio, svetainėj p. Draugelio po n. 73 Grand str. Prasidės 6-tą vakare. Užkviečiam kiekvieną sąnų neatbutinai pributi, nes yra labai svarbus reikalai dėl apsvartymo dalykuose mūsų provos su S.R.K. *Komitetas.*

Už dyką

prisiunciamė gražų lietuvišką kalendorių knygos formoje su gražiais paaiskavimais znt meto 1905 kiek vienam kas prisius mums savo adresą

90-72

Balius.

Draugystės sv. Jozapo, seėdoje, 23 lapkričio, 1904 m., ant Armory Hall Pittston, Pa. Prasidės 7 vakare. Muzika bus puiki. Taigi užkviečiam kaip vietinius taip ir iš visos apielinkės lietavius ir lietuvaites pasilinksinti. Tikietas 25 ct.

Komitetas.

Balius su dainomis ir deklamacijoms!

New Haven, Ct., D. L. K. Vytauto dr-tė parengia ant 12 lapkričio ant salės Turn Hall 139 Court str. Prasidės 7 val. vakare ir trauksis iki 12 nakties. Grais lietuviški muzikantai net iš Virbalius. Užprašome kuoskaitlingiausia susirinkti ant to puikaus balius.

Komitetas.

Didelis Metinis Balius!

Allegheny, Pa., parengtas Lietuvos Sunų dr-stės 23 lapkričio, ant Airon halės 353 Sekirs str. Prasidės 7 vakare ir trauksis iki vėlybos nakties. Įžanga vyrams 50 c., moterims dykai. Meilingai užkviečiame visus vietinius ir aplinkinius kuoskaitlingiausiai susirinkti tuompač kad bus puiki muzikė ir kad ant rytojaus pripuola Padėkavonės diena.

Komitetas.

Hurra Balius!

West Lynn, Mass., Dr-stė šv. Kozimiero turės savo balių subatoj, 19 lapkričio svetainėj Lasters Hall 34 Andrew gatvė. Prasidės 5 val. po pietų. Užkviečiam visų aplinkinių miestelių lietuvius ir lietuvaites kuoskaitlingiausia susirinkti ir pasilinksinti. Įžanga vyrams \$1,00, moterims dykai.

Komitetas.

Greita pagelba.

Nuo skaudėjimo vartok Dr Glenn Peace in the Family. Nuo ksuilio ir szalczio vartok Dr. Glenn's kulinij syrupa. Pagelbantis ir neiszskadyjantis. Pardouda M. J. Mras ir Thos. Zukauckas.

Tik už 10c. tuzinas

geriausios popieros ant svieto su daugeliu gatunkų visokių pavincėvoniu ir dainelių ir su labai grazioms kvietkoms, paveikslėleis, balandėleis ir su dviems rankoms sveikinancioms Lietuviškų ar lenkiškų. Zodziu sakant gražiausios popieros ant svieto. Kas sykį pirsks ir pamatys jų gražumą tas visada pirsks. Ba tos kvietkos net veidą rodo iš gražumo o rodos ir nuliudusį žmogų prakalbintu. Kas prisius 30c. tas aplaikys 12 po-

pierių 2 knygas Saliamono ir zydo pakuta vertės 20c. Tai viską atiduosim už 30c.

Teiposgi pargabenom daugybę lietuviškos trajankos iš Palangos. Visiems zinoma kad Palangos yra geriause trajanka ant svieto susidedanti iš visokių geriausių šaknučių devynerių, boxsas tik 30c. su pri-siuntimu.

Teiposgi turime didelę krautuvę visokių knygų abrozų abrozėlių, szkaplierių ir ražančių, zodiac sakant didžiause ir pigiause krautuvė del perlioru ir stornikų kurie tuom užsiima. Reikalaujame pardavikų ir duodam gerą uzdarbį. Norėdama dauges žinoti apie mus tavoro pigumą indėk 2c stempą o gausi didelį katalogą iš kurio galėsi pasirinkti ką tik norėsi. Adrisas: Nathews Zukaitis, 227 E. Main st. New Britain, Conn.

Busi užganedintas.

DELKO UZGANEDINTAS PO PALENGVINIMO STRENU SRAUDEJIMO.

Neužsiganėdink sulaikymu, kol netapsi visai išgydytas.

Jieškok priežastį to viso dieglio ir rasi pagelbą. Doan's Kidney Pills išgydo iki paskutinios. Pagelbą vietinio žmogaus užtikrina.

Samuel Binney, iš Wilkes-Barre, Pa., fire boss Lehig and Wilkes-Barre Coal Co., gyvenantis po No. 32 N. Wells st., sako:

„Doan's Kidney Pills pagelbė o kad aš 1896 m. pagarsinau po laikraščius gerumą tų gyduolių. Išgydymas patikrina po sirgimo 8 metų. Prieš vartojimą Doan's Kidney Pills skaudėjimas buvo toks didelis mano strėnose, kad negalėdavau kurpes pats nusiauti, turėdavau prašyti kad kas man nuautų. Skaudėjimas ir niežėjimas kojų davė aš į agonizmą. Mano pati vartojo Doan's Kidney Pills su tokia gera pasekme, kad ji ir mane privertė pradėti vartoti, aš norėdamas ją užganėdinti, nuėjęs į apteką nusipirkau pakelį. Pradėjau vartoti ir į trumpą laiką pasidariau visai kitas žmogus. Doan's Kidney Pills atėmė skaudėjimą iš strėnų ir kojų. Aš užtikrinu kad kiekvieną, turintį tą ligą, išgydys“.

Parsiduoda visose aptiekose. Preke 50 c. Foster-Milburn Co Buffalo, agentas Suvienytose Valstijose.

Energija dingo? Galvos skaudėjimas? Nenormališkumas viduriu? Skaudėjimą kepenų? Burdoch Blood Bitters atnaujis tave.

Tukstančiai išgelbėta turint Dr. Thomas Electro Oil namuose kada reikalinga. Gydo nusidėginimą, įsi-piovimą. Nežiurint kaip senei kusu-lj turi, Dr. Woods Norway Pine Syrup išgydys. Nespakainumą mažų vaikų lengvai išgydoma. Doan's Ointments greitai pagelbsti. Kiekvienoj aptiekėj 50 c.

O kas czia.

Taigi popieros rašymui gromatų in krajų, naujause išrastos, gražiausios visoje pasauleje. Kiekvienas kas prisius 10c. apmokėjimui pačtos kaštų, gaus už dyką ant pažius 6 popieras su kopertom. Parduodame 6 tuzinus už \$1.00. Reikalaujame agentu visur ir duodame gerą uzdarbį. Rašydami adresuokite:

Agent Church goods, Sta. W. Box 14 Brooklyn, N. Y.

Naujausios knygos:

Apie konstituciją	15c
Seniems kanaaninkams ir pralotams, klebonams ir jauniems kamendariams	10c
Už ką mes lenkams turim but dėkingi	15c
Tėvynainių giesmės	15c
Jozapa Miglovaras rasztai	10c
Spartakas, apysaka isz vergų sukėlimo gadynės	20c
Gyvenimo laszai	15c
Jaunikaiciams dienos	20c
Spauda leista	2c
Džiova ir kova su ja	30c
Tautiškas atgijimas lietuvių ir kitų tautų	20c
Dykaviečių apmedziavimas patarmės ukininkams	30c
Trumpa visatina Istorija dalis I senovės Istorija	25c
Sodžiaus vaizdelei apysakutė iš sodziu gyvenimo	5c
Paprasti rakandai ir isdarbiai iš šukų	25c
Kaip reik pinti rėčkas, baldai ir kiti pinamieje daiktai	30c
Ką ir kaip kai-kurie amatai dirba dalis I	20c
Pranašavimai Michaldos karalienės iš Sabbos	15c
Pragaro gilmės juokingas aprašymas apie kankynes pragare	15c
Darbininkų Balsas No. 1 2 3, ir 4 1904 po	15c
Girtuoklų Adynos	10c
Kunigo naudą velniai gaudo	5c
Davatų gadzinkos.	15c
Zodynas Juškos antra dalis nuo E. iki J. Plačėi išaiškinta	2,00
Ašis (apysaka iš darbininkų gyvenimo).	5c
Prie žydų klausimo	5c
Kovoje už laisvę, (drama 3 veikmėse).	10c
Viennos revoliucija 1848 m.	10c
Komunistų manifestas.	20c
Darbininkų Balsas.	15c

Adresuokit:

J. J. PAUKSZTIS & CO.
224 E. Main St.
PLYMOUTH, PA.

Nuo Redakcijos.

Už korespondencijas ir apgaršinimus „Vienybės“ redakcijai neatsako.